49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1403 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՈՒՐԱՒԱՐ 19/2 ԴԵԿՏ. 1906 7 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1323 — 19 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՊՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԱՌԱՒՍՏ Կ'ՕՐԱԿԱՐՈՒՄ ԱՄԷՆ ՇԱԲԱԹ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
88, Գալաթիա Բի՛ զատաւոր, 88

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ լոյս տրուիք

Մանկունքի Եֆքեար

ՀԱՅԱԿԵՐԲ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه بوی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فریر
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱՆԱՁԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՋՈՅԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ տողամի համար, տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՀՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԱՒԵՐԱՑՆԷ Ս. ԳԻՐՔԸ

Վերջին տարիներս հնագէտներու կատարած պեղումները բացայայտօրէն կը հաստատեն Աստուածաշունչին մէջ պատմուած բազմաթիւ պատգամները։ Գերման հնագէտ Բրօֆ. Տելիչ այս նիւթին վրայ պատկերազարդ գիրք մը հրատարակած է, որուն ինչ ինչ չահեկան մասերը Լոյս կրօնաթերթին մէջ հայերէնի վերածած է Տօքթ. Ե. Թօփճեան, պարզելով նաեւ իր տեսութիւնները՝ այդ հարցին նկատմամբ։ Հաճոյքով կ'արտատպենք յարգելի Տօքթ.ին այս աշխատասիրութիւնը, վստահ ըլլալով որ մեր ամէն դասու ընթերցողները մեծ հետաքրքրութեամբ պիտի կարդան զայն, իբրեւ ժամանակիս գիտութեան ամէնէն մեծ յաղթանակը։ Փափաքելի էր որ Աստուածաշունչի Ընկերութիւնը փոխանակ շարունակ Ս. Գիրք և Տեսակ ապելու, քիչ մըն ալ ուշադրութիւն դարձնէր այս կարգի գիտական—աստուածաշնչական գրքերու, որոնք ա՛լ աւելի կը նպաստեն Ս. Գրոց ապացոյցներուն։ Ս. Գրոց բառարանը իր անվիճելի օգտակարութիւնը ունեցած է. եթէ Տելիչի Պապէլ եւ Պիպլէոն ալ նոյնութեամբ ու պատկերներով հայերէնի վերածուի, ա՛յն նեւազ օգտակարութիւն կ'ունենայ։

ՏԵԼԻՉԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ս. ԳԻՐՔ ԵՒ ԲԱԲԵԼՈՆ

Ա.

Ֆրիտրիխ Տելիչ, Պերլինի Համալսարանին բազմամեայ և հռչակաւոր ասորագէտներէն մէկը, Գերման կայսր առջեւ երեք դասախօսութիւններ կարդաց Ս. Գրոց և Բաբելոնի մասին, որոնք իրենց հետաքրքրական բովանդակութեամբ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի ուշադրութեան առարկայ եղան։ 1903էն սկսեալ ա՛յն միայն մասնագիտական հանդէսներ, այլ նոյն իսկ օրաթերթեր ձգտեցան ծանօթացնել խնդիրը իրենց ընթերցողներուն։ Անթիւ և անհամար գիրքեր և տետրակներ լոյս տեսան Ֆ. Տելիչի շօշափած հնախօսական-կրօնական հարցերը լուսաբանելու համար։ Նոյն իսկ մեր օրաթերթերը ժամանակին թատերգիկ կերպով ծանօթացուցին այս հետազօտութիւնը, առանց օտարին իսկական աղբիւրէն օգտուելու։ Մեր նպատակն է հիմա՝ այս դասախօսութիւնը աւելի մօտէն ծանօթացնել և ցոյց տալ՝ թէ ի՞նչպէս Ս. Գրոց զանազան հատուածները Բաբելոնական-ասուրական արձանագրութեանց շնորհիւ կը լուսաբանուին և մեզ համար աւելի պարզ և դիւրըմբռնելի կը դառնան։

Ինչո՞ւ համար գրեթէ բոլոր եւրոպական ազգերը անգղէն գումարներ վատնելով գիտնականներու խումբեր կը զրկեն Եգիպտոս, Պաղեստին, Բաբելոն, Նինուէ։ Ինչո՞ւ այսօր մասնաւորապէս Ասորեստանցիներուն և Բաբելացիներուն նուիրուած շարք մը մասնագիտական պարբերական հանդէսներ լոյս կը տեսնեն և հետաքրքրութիւնը վառ կը պահեն կատարուած և կատարուելիք պեղումներու արդիւնքներուն համար։ Այս հարցերուն ընդհանուր հետաքրքրութեան առարկայ ըլլալուն էական պատճառը՝ պեղումներու Դիրքի հետ յարաբերութիւն ունենալն է։

Որուն յայտնի չեն մանկութենէ ի վեր Բաբելոնի և Նինուէի անունները։ Ո՞վ չէ լսած Նաբուգոդոնոսորի, Սենեքերիմի, Արեւելքէն եկող երեք մոգերու, Փարաւոններու և այլոց անունները։ Ամէն քրիստոնեայ գիտէ զայս և վառ հետաքրքրութիւն ունի զանոնք մօտէն ճանչնալու։ Այսօր Գերմանիոյ, Անգլիոյ և Ամերիկայի մէջ, Ս. Գիրքը ամէն ուղղութեամբ գիտական լուրջ հետազօտութեան կ'ենթարկուի։ Բայց այդ հակասական ուսումնասիրութեան արդիւնքներէն շատ չնչին բաներ կը հասնին մեզ, արձանագրեր միայն, այն ալ անճոռնի այլակերպութեամբ։ Քարացեալ սխալ ըմբռնումներ Ս. Գրոց մասին, կ'ոլորեն հրապարակը նախապաշարելով ընթերցողը։ Ս. Գիրքի տառացի անսխալականութեան գաղափարը, որ այսօր Եւրոպայի մէջ յետին պահպանողականներն անգամ աւելորդ և վնասակար կը համարին պաշտպանել, յանուն կրօնի և Հայ Եկեղեցւոյ ուղղափառութեան հրապարակ կը նետուի և գերիւնական կը հանդիսանայ առերեւոյթ։ Պաշտպաններն ալ մէկ բոլոր չեն մտածեր, թէ մենք ո՞ր բնագրի կամ ո՞ր թարգմանութեան անսխալականութեան մասին կը խօսինք, քանի որ թէ՛ Եբրայերէն ու Յունարէնը և թէ՛ Վուլկատան (լատինն) և Փէշիթօն (ասորին) իրարմէ և մանաւանդ մերինէն բաւական բազմաթիւ ա՛յ թէ տառացի այլ և բառերու, ամբողջ պարբերութիւններու, գլուխներու և գիրքերու տարբերութիւններ ունին։ Նոյն իսկ մեր հայերէն ձեռագրերուն մէջ չենք կրնար գտնել երկու գրչագիր, որ իրարու հետ կատարելապէս տառացի նմանութիւն ունենան։ Այդ տեսակէտներէն ալ շատ մեծ վտանգներ ունին քարացեալ սկզբունքները եկեղեցւոյ մը համար։ Եթէ եկեղեցի մը չուզեր իր բովանդակ ազդեցութիւնը կորսնցնել, բռնիմաց դատակարգին առջեւ վարկաբեկ չըլլալ, անիկա պէտք է բանավարութեան արդի դարուն մէջ արդէն ծանր բաղխումներ ունեցած էին իրենց ուղղութիւնը չշնչին մէջ։ Ուստի ազէկ մը հասկնալու համար առնոր արդի կենցաղն ու նպատակը,

—Շատ ազէկ, ըսաւ, Սիմեոն Ժողէ Միրաքիլէօռ ի՞նչ պիտի ընէ այս շոգենաւը։

—Կը ջանայ զայն ծախել երրակ դաշնակցութեան անդամակցող տէրութիւններէն մէկուն։ Հետաքրքիրները կրնան տասը ղրուշ վճարելով այցելել շոգենաւը, մինչեւ որ ծախուի։

—Զըսո՞ւք որ մնաուկներ պիտի փոխադրէք շոգենաւը։

—Այո, տասը մնաուկ գոյքեր ունինք, մօտ օրէն Ֆիւմէ պիտի մեկնինք, և մինչեւ որ հոն չերթանք, շոգենաւը չպիտի ծախենք։

—Եթէ կ'ուզէք, ես ձեզի օգնեմ, մնաուկները փոխադրելու համար։

—Դո՞ւք, հարցուց Նաւատին զարմացած։

—Այո, պարոն, պատասխանեց Լավառէա, հայրենակիցները այցելի օգնութիւն մը ընելու են իրարու, դուք ալ տասը փոխարէն քիչ մը կերակուր կուտաք ինձ, և այս առթիւ շոգենաւն ալ պատած կ'ըլլամ։

ՏԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹՈՐԹՈՆԸ 153

ՁՈՒԷՐՉԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼԴ.

ՇՈՒԵՑՊԻՆԴ ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ԵՒՐՈՊԱ

Տօն Ժողէն մեծ կարեւորութիւն ունէր Լավառէայի աչքին։ Ինչպէս ընթերցողները կը յիշեն, անիկա այն քահանայապետն էր որ Միս Օռէթը առեւանգած և անոր հետ ամուսնանալու համար գերմարդկային ճիգեր ըրած էր։ Լավառէա ուղղակի հակառակորդ մը կը նկատէր զայն իրեն, որուն հետ միջոցներ խորհի ազդելու իր հօրին ամենափաքր, բայց ամէնէն զօրեղ դրագէտ դասին վրայ։ Համայնքի մը մէջ տիրող մաքուր և բարձր կրօնա-բարոյական գաղափարները, որոնք եկեղեցւոյ և դպրոցին միջոցով կ'ուսուցուին, շա՛տ աւելի մեծ կարեւորութիւն ունին անոր յաւակնդիմութեան համար, քան չարք մը բնագիտական գիւտեր։ Այս պատճառով ալ Ս. Գրոց շուրջը դարձող չարք մը խնդիրներ մենք պէտք չէ անտես առնենք, եթէ անոնք մեր ականջին և նահապետական կամ զուտ քրիստոնէական ըմբռնումներուն ընդդէմ ալ ըլլան։ մենք պէտք է ճանչնանք այս հայեցքները և գիտակից պաշտպան հանդիսանանք մեր կրօնական գաղափարներուն։ Փաստաւոր, ազիւսութիւնը եռ կը տանի մեզ։ Քրիստոնէական կրօնը վախնալու պատճառ չունի բնաւ, և ինչպէս հին տառներ աղանդաւորներու դէմ հին միջոցներով, այժմ ալ արդի բնագիտութեան, փիլիսոփայութեան, պատմութեան հայեցքներուն դէմ ալ նորագոյն գիտական քննադատութեան ընծայած արդի միջոցներով պէտք է մաքառի, որքան որ անոնք իրեն դէմ ուղղուած կ'ըլլան։ Հարկաւ այս վիճաբանութեան մէջ չարք մը նախապաշարումներ կ'իյնան, բայց անոնք քրիստոնէութեան էութեան չեն վերաբերիր։ Բայց քրիստոնէական հիմնական ճշմարտութիւնները, ալ աւելի կը փայլին և Ս. Գիրքը այլ եւս ապապեներու և ուսնդութեանց ժողովածու չկատարիր։ Այս տեսակէտէն ամենամեծ կարեւորութիւն ունի տեսնել թէ Ս. Գիրքով նուիրագործուած պատմութիւնները ա՞ր պիտի յարաբերութեան մէջ կը գտնուին վերջին տասնեակ տարիներուն պեղումներուն հետ, և կամ խնդիրը աւելի որոշ կերպով ձեւակերպելով, աստուա-բաբելական սեպագիր արձանագրութիւնները աւելի կը հաստատե՞ն թէ կը հերքեն Ս. Գրոց աւանդները։ Ժամանակագրական խնդիրը մէկդի ձգելով, պէտք է խոստովանինք թէ Արեւելքի վերաբերեալ բոլոր պատմական հնախօսական ուսումնասիրութիւնները ընդհանուր առմամբ աւելի կը հաստատեն քան թէ կը հերքեն Ս. Գրոց տեղեկութիւնները և մեծ մասամբ աւելի կը պարզեն Ս. Գրոց մէջ ուսնդուած մթին ակնարկներն ու յիշատակութիւնները։

Հին տառներ այնպէս կը նկատուէր թէ Իսրայէլացիք աշխարհի ամէնէն նախնական ժողովուրդն էին։ Զէ՞ որ Ադամ և Եւա, Նոյ և Ղովա Իսրայէլեան ուսնդութենէ միայն ծանօթ էին։ Հին կատարածը մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէր աշխարհի ստեղծագործութեան և ջրհեղեղի մասին։ Ան կը յիշէր Դաւիթն ու Սաղոմոնը, որ Քրիստոսէ մօտաւորապէս 1000 տարի առաջ ապրած էին, կը յիշէր Մովսէսը՝ որ 1400, Աբրահամը՝ որ 2200 տարի փրկչական թուականէն առաջ ապրած էին և մոնրամասնութիւններ կը հաղորդէր անոնց մասին։ Մինչեւ անցեալ դարուն վերջերը՝ Ս. Գիրքը ծանօթ հին Արեւելքի պատմութեան համար միակ աղբիւրն էր։ Հոս կը խօսուէր այնպիսի ժամանակներու մասին, որ Յունա-Հռովմէական դասական շրջանէն տասնեակ դարերով առաջ կ'իյնային. հոս կը յիշուէին այնպիսի ժողովուրդներ, որոնց անունն անգամ չէին գիտեր Յոյն և Լատին մատենագիրներ։ Ս. Գիրքը 550 տարի Քրիստոսէ առաջ սկսելով աւելի հնագոյն ժամանակներու մարդկային քաղաքակրթութեան պատմութեան միակ աղբիւրն էր։ Սեւ Ծովէն մինչեւ Հնդկական Ովկիանոս, Կասպից Ծովէն մինչեւ Միջերկրական բնակող մարդկութեան հնագոյն ծանօթութիւնը անոր կը պարտինք։

Ժ-Դ դարուն մէջ Եգիպտոսի հնախօսական բուրգերը բացուեցան, անոնց անբարբառ գիրերը վերակենդանացան և սկսան թոթովել ու պատմել Քրիստոսէ մինչեւ 5000 տարի առաջ եղած դէպքերն ու յիշատակները։ Անոնց վկաներն եղան շուտով Ասորեստանցիք և Բաբելացիք, որոնց սեպագիրներու լեզուն ալ բացուեցաւ և այսպէսով լեռի եղաւ ամենահին քաղաքակիրթ ժողովուրդներու ձայնը՝ Ս. Գրոց պատմած շարք մը խնդիրներու մասին։ Թէ՛ Եգիպտական և թէ՛ Ասորաբաբելական գրութիւնները Երբայականէն 3000-4000 տարի հին են։

Բ.

Ամերիկացիք բացին Նիբբուր կամ Նուիցար քաղաքը, որ Բաբելոնէն հարաւ արեւելք կ'իյնայ և հոն գտան Մուրաշու և Որդիք վաճառականական մեծ տան գործառնութեանց վերաբերեալ գրութիւններ՝ գրուած Քրիստոսէ 450 տարի առաջ։ Հոն կը յիշուին Բաբելոն մնացած շատ մը Հրեայ գերիներու անունները, այսպէս, զոր օր. Նաթանայել, Հակկայ, Բենիամին։ Հոս կը յիշուի նաեւ Քապար (=Մեծ) ջրանցքը։ որ արդէն Եզեկիէլի մարգարէութեան Ա. Յէն յայտնի է և որ մինչեւ օրս ալ նոյն անունը կը կրէ։

Բաբելոնի մէջ չնուուած աղիւսները կը կրեն սովորաբար այն քաղաքին անունը, որուն կը պատկանին անոնք։ Այս ձեւով յայտնեցաւ Սբր Հեռի Բօլիսքոն 1849ին գտնել Քաղդէացիներու ՈՒՐ քաղաքը, Ծննդոց գիրքին մէջ Աբրահամի երկրցս վկայեալ հայրենիքը։ «Եւ Թարայ իր որդին Աբրահամ, և իր թոռը Առանին որդի Ղովա... առաւ և անոնց հետ Քաղդէացւոց ՈՒՐ քաղաքէն ելաւ դէպ ի Քանանու երկիրը երթալու համար» (Ծնն. ԺԱ. 31). «Ես եմ Տէրը, որ քեզ Քաղդէացւոց ՈՒՐ քաղաքէն հանեցի ելայն». (Ժէ, 7. Ծննդ.)։ ՈՒՐ քաղաքը կը գտնուի Եփրատի ստորին հոսանքի աջ կողմը, այժմ էլ-Մուգայիար կոչուած աւերակներուն տեղը։

Բեւեռագիր արձանագրութիւնները շատ բացորոշ ալիքահարական տեղեկութիւններ կը բովանդակեն։ Առաջ, օրինակի համար, Քարէքմիշ քաղաքը, որուն քով Նեքո Փարաւոնին դէմ մեծ յաղթութիւն մը տարաւ Նեբուգոդոնոսոր (Նաբուգոդոնոսոր) Քրիստոսէ առաջ 605ին։ Երեմիա Մարգարէն Տիրոջ իրեն ըրած յայտնութիւններուն մէջ կը խօսի նաև. «Եգիպտացւոց Թագաւորին Փարաւոն Նիքաւովի Քարքամիսի մէջ Եփրատ գետին քովը եղող զօրքին վրայ՝ որն որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր Թագաւորը զարկաւ». (Երեմ. ԽՁ. 2. հմմ. Բ. Մնաց. ԼԵ. 20 և Դ. Թագ. ԻԴ. 29)։ Անգլիացի ասուրագէտ (բեւեռագէտ) Ճորճ Սմիթ 1876ի Մարտ ամսուն Հալեպէն ելնելով ուղղակի դէպի Եփրատի ափը՝ Պիրիճիկ դիմաց, ուր հին բեւեռագիր արձանագրութեանց համաձայն Բեռացւոց կամ Հեթիներու մայրաքաղաքը Քարքամիշ պիտի գտնուէր։ Անիկա ձեռապէս կոչուած աւերակավայրը նմանցուց այդ նախաքրիստոսեան հին քաղաքին հետ։

Ինչպէս Ս. Գրոց մէջ յիշուած շարք մը տեղեր, նոյնպէս շարք մը անձեր բեւեռագիր արձանագրութեանց լուսով կը լուսաբանուին։ Եռաբի մարգարէն կը յիշէ տարի իշխող մը Սարգոն անունով, որ Եգիպտացիները և Եթիոպացիները պիտի գերեր և Ասուռ=Աղաստան քաղաքի դէմ ալ զօրավար մը զրկելով արդէն զայն գրաւած էր։ Ցիրանացի հիւպատոս Էմիլ Ֆօքա 1843ին սկսաւ պեղել Գերման գիտնականի մը խորհուրդին հետեւելով Մուսուլին մօտերը գտնուող և Խորսաբատ կոչուած աւերակներուն կայսը։

Առաջին չէնքը, որ հողին տակէն ելաւ, Սարգոնի պարանքն էր։ Ո՛չ միայն իր հոյակապ պարանքը ամբողջովին գեանի տակէն հանուեցաւ, այլ եւ գտնուեցան իր բազմաթիւ արձանագրութիւնները եւ իր իսկ պատկերը, որ կը ներկայացնէ բարձրահասակ անձ մը երկար վերարկուով և վերնազգեստով զարդարուած, գլխուն վրայ գլխարդեր ծածկոց մը, որուն մէջտեղ ծոպի տեղը կարմ՝ բայց ստոր բոլորաձեւ կերպով կը վերջանայ։ Սարգոն կանգնած է իր զօրավարին դէմ, որ գրեթէ նման զգեստ կը կրէ, բայց ո՛չ նման գլխադրիչ։ Երկուքին մարերն ալ յարդարուած են առանձին խնամքով, երկուքին ալ ձախ ձեռքը իրենց սուրերուն վրայ կը հանգչի, մինչ Սարգոն ալ թեւով գայիսն մը կը բռնէ, իր զօրավարը կիսարձակ բացած է զայն։ Երկուքն ալ ապարանջաններ ունին։

Դ. Թագաւորութեանց ԺԸ. 14ին մէջ կ'ըսուի. «Եւ Յուդայի Եզեկիա Թագաւորը՝ Լաքիսի՝ մարդ զրկեց Ասորեստանի Թագաւորին ըսելով, մեղայ, վրայէս ե՛տ դարձիր, ինչ որ իմ վրայս դնես կը հաւատանեմ ան.։» Հոս, ինչպէս յաջորդ գլուխին մէջ, Սենեքերիմի, Ասորեստանի թագաւորին մասին է խօսքը, որուն անունը Ս. Գիրքէն ամէն քրիստոնէին ծանօթ է, որուն Եզեկիա Տիրոջ առաքորն դուռներուն և դռնագիներուն վրայի սկիզն անգամ ընծայ խրկեց դէպ ի Լաքիս (Դ. Թագ. ԺԸ. 14—18)։

Ասիրիոսի Սենեքերիմի (= Սին-ախա-ռիպա.) Նինուէի մէջ գտնուած ապարանքին քանդակազարդ պատկերներէն մէկը կը ներկայացնէ զայն, որ հարաւային Պաղեստինի Լաքիս քաղաքին մէջ աթոռի մը վրայ բազմած կ'ընդունի Երուսաղէմցի Եզեկիայի ընծաներն ու հարկը։ Պատկերին շուրջը գրուած արձանագրութիւնն ալ կ'ըսէ. «Սենեքերիմ... Ասորեստանի արքան... քընեց Լաքիշն (=Լաքիս) եկած ընծաները»։ Ցայտնի է նոյնպէս թէ Սենեքերիմի Բաբելոն նստող թշնամին Մարուդաք Բաղադան Եզեկիային նամակներ և ընծաներ խրկած է. արդ՝ այժմ Պերլին գտնուող քանդակապատկեր մը կը ցուցնէ զՄերոտաք-Պալատան, Բաբելոնի իշխանը, որուն մեծ երկիրներ կը շնորհուին։

Ո՞վ պէտք է գնահատէր թէ Ծննդոց գիրքի ԺԴրդ գլխին մէջ այնքան յաճախ յիշուող Ամրափաղ թագաւորը, նոյն է Ամրաֆէլի կամ ըստ ասորականին՝ Համուռապի մեծ օրէնսդրին հետ։

Այսպէս յարութիւն կ'առնեն մօտաւորապէս մինչ 3000 տարի առաջ ապրող անձերը, մինչեւ անգամ իրենց կնիքները պահուած են։ Ահա ձեզ Գարեհի Վեսասպեանի կնիքին նըկարագրութիւնը։ Ամբողջ կնիքը քառակուսի ձեւ ունի, ձախ կողմը կը գտնուի բեւեռագիր եռատող արձանագրութիւն մը, որուն երկու կողմերը Արմաւենիի ծառեր անկուած են։ Դարեհն տաքի վրայ կանգնած նետեր կ'արձակէ իր դիմացն եղեւի երկու տաքերուն վրայ կայնած առիւծին դէմ։ Վերէն պատկերին մէջտեղը գրուած է Ահուրամասդայի պատկերը (= Աստմազդ)։ Այս արձանագրութիւնը երեքլեզուեան է և կնիքը կը գտնուի այժմ Բրիտանական Թանգարանի հազուագիւտ գանձերուն մէջ։ Ուրիշ կնիք մը ունինք շատ աւելի հին, այսինքն Քրիստոսէ առաջ մօտաւորապէս 4րդ հազարամեակին չնուուած։ Այս կնիքի տէր իշխանն ալ կը պատմէ, թէ ինչ իր հայրը ճանչցած չէ, որպէսզի ան իր ծնունդէն առաջ մեռած էր և որպէսզի իր հօրեղբայրը իր այրի մօր հոգ չտարաւ, այս պատճառով մեծ նեղութեան մէջ ծնած է ան։ «Եփրատի մօտ Ազուբերան երկրին մէջ թաքուն ծնաւ զիս (մայրս), կ'ըսէ արձանագրութիւնը, դրաւ զիս եղեգնի կողովի մը մէջ և ծածկեց անոր բերանը, գետի մը մէջ ձգեց զիս, որ իր ալիքներուն վրայ առնելով տարաւ զիս մինչեւ Աքքի ջրակիրին։ Բերկրութեամբ որպէս խնամեց զիս անիկա և կրթեց իբր իր զաւակը և զիս պարտիզպան ըրաւ իրեն։ Ահա Իոդար (հայերէն Աստղիկ), երկինքի Տիրոջ աղջիկը, օրհնեց զիս և մարդերու իշխան ըրաւ զիս»։ Ահա այսպէս կը խօսի Սարգոն Ա.ը, կամ իր անուան ասուրեան ձեւով Սարկանիշար-ալի։ Կարդացէք Մովսէսի պատմութիւնը անգամ մըն ալ և դուք շարք մը նմանութիւններ կը գտնէք այս առասպելախառն պատմութեան հետ։

ԼԴ.

ՔՈՒՊԱ ՇՈՊԵՆԱՒԸ

Լավառէա ու Նաւատին համաձայնեցան, ու երկուքը միացած մէկ ժամուան մէջ, մնաուկները քարափին վրայէն փոխադրեցին, Ֆրանսա-Ժողէ Ֆ շոգենաւին վերնայարկը։

Նաւատին շոգենաւին վրայի աշտարակաձեւ ապակեայ գմբեթին շուրջի մէկ քանի պատուանները դարձնելով դարձնելով, վերցուց կափարիչը ու ասնդաղ մը ցուցնելով.

— Անաւասիկ Ֆրանսա-Ժողէ Ֆի ասնդաղը ըսաւ։

—Շնորհակալ եմ, պարոն, պատասխանեց Լավառէա, դուք ամէն բարեկամութիւն կ'ընձեռէք ինձ, բայց չէք ըսեր թէ ո՞վ էք։

—Ես Մալթ կղզին բնակիչներէն Մարի Ան Լանկլուան եմ։

—Ես ալ Բարիզի բնակիչներէն Արման Լավառէան եմ։

Այս պարզ ներկայացումէն ետք, երկուքը մէկէն մնաուկները մէկիկ մէկիկ շոգենաւին մթերանոցը իջեցուցին, և իրենք ալ սրահը ուղղուեցան։ Սրահին մէջ ամէնէն առաջ Լավառէայի ուշադրութիւնը գրաւեց լուսանկարը Տօն Ժողէ Միրաքիլօռի, զոր Ամերիկայի Գիսմարիքա քաղաքին մէջ ճանչցած էր արդէն։

Այս լուսանկարին մէջ Տօն Ժողէ արտակարգ դիրք մը կը պատկերացնէր, մինակ եթէ ձախող բան մը կար, ան ալ պատկերին առջեւ իսալերէն և գերմաներէն լեզուներով գրուած հեռեւեալ հատուածն էր.

Սլեfsrաշard բեդոնվեալ օոգեճաւին ճնարիչը Տօն Ժօզէ Միրաքիլօռ։

Լավառէա այս տողերը կարդալէ ետք,

—Հասկցուեցաւ, ըսաւ ինքնիրեն, ալ կասկածի տեղի չի կայ, Տօն Ժողէ անպատճառ մեծ դարձուածք մը ունի այս գործին մէջ։

Նաւատին աղուոր խնջոյք մը տուաւ Լավառէայի, ընիր պանիր, գինի և սուրճ ուտեցուցին։

Ճաշէն ետք երկուքը մէկանց սկսան պտիլ շոգենաւին այլեւայլ մասերը, որոնց նկատմամբ Նաւատին Լավառէայի բացատրութիւն տալով,

—Ի՞նչպէս կը տեսնաք, ըսաւ, այս շոգենաւը երեք մասի բաժնուած, զոնպատէ ձուկի մը նմանութիւնը ունի, գլուխի կողմը ելեքտրական փարոսը ու պահակ նաւատիին տեղը կայ, յետասկողմը ելեքտրական մեքենան ու բարդերը, իսկ մէջտեղը կառուցուած է չքեղ սրահ մը, որ լոյս կ'առնէ իր վրայ բարձրացած աշտարակէն և ապակեպատ կափարիչէն։ Շոգենաւին մէկ մասէն միւսը անցնելու համար մասնաւոր դուռ չի կայ, որուն փոխարէն սա ապակեփեղկերուն որո՛ւն որ դպչիլ ուզէք կը բացուին ու ճամբայ կուտան իրենց մէջէն անցնելու։ Երեք ուղեւոր կը պարունակէ այս շոգենաւը, մեծ զաւակս զոր հիմա պիտի ներկայացնեմ, շոգենաւին գլուխի կողմը կը պառկի, ես յետասկողմը, իսկ Տօն Ժողէ Միրաքիլօռ ալ սրահին մէջ։

Այս միջոցին Նաւատին կամջակին վրայ հաստատուած գործիք մը ցոյց տուաւ ձեռքովը, որուն վրայ երբ ակնարկ մը ուղղեց Լավառէա, տեսաւ որ հրամանատարի նշան տալու գործիքին կը նմանէր, որուն վրայ գրուած էր.

Առաջ, ետ, երեք, քնկղմեցէք, կեցցէք, ջրհանները մղեցէք, և դեռ այս կարգի ուրիշ հրամաններ։

Ուրիշ գործիք մըն ալ ուշադրութիւնը գրաւեց Լավառէայի, որուն նկատմամբ երբ բացատրութիւն պահանջեց,

—Ա՛ս ալ ապահովութեան գործիքն է, պատասխանեց Նաւատին։ Շոգենաւին տակ երեք հազար քիլօկրամ ծանրութեամբ երկաթի կոյտ մը կայ, շոգենաւը երբ ծովուն յատակը խորասուզուի և պատահի որ մեքենան խանգարուելով չի կրնայ զայն վեր բարձրացնել, այս երկաթի կոյտը անմիջապէս ծով կը նետուի և շոգենաւը ասնիի նման ջուրին երեսը կ'ելլայ։

(Շարունակելի)

Ո՛չ միայն Հին Կտակարանի անձերու վայրեր, այլեւ հոն յիշուած ամբողջ ժողովուրդներ կը վերակենդանանան Բեւեռագիր արձանագրութեանց շնորհիւ։ Մա՛նաւանդ Ասորեստանցիք, որոնք Քրիստոսէ մօտ 500 տարի առաջ իրենց քաղաքակրթութեամբ ու կեանքով պատմութենէ անյայտացած են, այժմ Նինուէի աւերակներուն պեղումներով իրենց մարդասէր պատմութիւնը կը շնորհեն և մարգարէից գիրքերը այլեւս մութ և անհասկնալի չեն, այլ պարզ և պատճառաբանեալ։ Ահա թէ ինչպէս կը նկարագրէ Եսայի մարգարէ Ասորեստանցւոց գունդերուն արշաւանքը. «Անոնք արագաթով արագութեամբ պիտի գան։ Անոնց մէջը մէկը յոգնած պիտի չըլլայ և մէկը պիտի չսայի, ո՛չ մէկը պիտի մրափէ կամ քնանայ, ո՛չ մէկուն մէջքէն գօտին պիտի քակուի և ոչ ալ կօշիկին կապը պիտի կտրուի։ Անոնց նետերը սուր են ու բոլոր աղեղները լարուած, անոնց ձիերուն սմբակները գայլասայի կը նմանին և կառքերուն անիւները մրրիկի պէս են։ Անոնց մռնչիւնը առիւծի պէս է, կոյրիւններու պէս կը մռնչեն, կը գոչեն ու կողոպուտը կը յափշտակեն և զանիկա կը փախցնեն և ազատող մը չկայ» (Եսայի. Ե. 26—29)։ Ահա այս Ասորիներու ո՛չ միայն արշաւանքներու նը-կարագրութիւնն ունինք մեր առջեւ, այլեւ անոնց հեծեան, ձիաւոր և կառամարտիկ զօրքերու քանակապատկերը, ինչպէս և անոնց պարիսպներ խորտակող բարաններուն նկարները, անոնց աղեղնաւորներու, տիգաւորներու, օրամարտիկներու կուռները են։ Սաղմոսաւոր Բրդ.ի Սարկանի և Սենեքերիմի ապարանքներէն ելած քանդակները լիւսի տեղեկութիւն կուտան մեզ այդ տարի այս առաջին զինուորական պետութեան ապառաջիութեան և առաջադիմութեան զարգացման վրայ։ Այս քանդակապատկերներուն մէջ կարելի է տեսնել, ի միջի այլոց, ոպայի մը նկարը Սարկոնի բանակէն, որուն գլուխի և մարուքի մազերուն յարդարանքը նոյն իսկ մեր չիք միւսիւներուն և վերջին մօտայով հագնուող օրիորդներուն նախանձը կը շարժեն։ Հոն կը տեսնուին արքայական կառք ամող մանկուտիներ և Սարդանապալի որսորդութեան և քաջութեան ընթացքը տեսարաններ։ Սարդանապալ ամէնէն աւելի կը սիրէր առիւծներու որսը, զոր վանդակներու մէջ կամ առանձին անտառներու մէջ կը պահէին (Հմմտ. Եզեկիէլ. ԺԹ. 1ը. մա՛նաւանդ 9)։

ՏՕՔԹ. Ց. ԹՕՔՃԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՆԱՒԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ 1905ԻՆ .— Բրիտանական և օտար նաւարկութեան Լոյդին արձանագրիչ պաշտօնէին տեղեկագրին համեմատ, 1905ին, բաց ի մարտանաւերէն, Անգլիոյ մէջ ծով իջուցուցան 795 նաւ 1,625,168 թոնս տարողութեամբ, (այսինքն 737 շոգենաւ 1,604,796 թոնս տարողութեամբ և 58 առագաստանաւ 18,372 թոնս տարողութեամբ)։ Թէ՛ կառավարական և թէ մասնաւոր նաւարաններէ ծով իջուցուած մարտանաւերուն գումարն է 28, որոնք 129,801 թոնոյի տարողութիւն ունին ամէնքը մէկ։ Հետեւաբար Անգլիոյ (գաղթավայրը մէկը ըլլալով) ամբողջ նաւային արտադրութիւնը 1905ին եղած է 823 նաւ 1,752,969 թոնս տարողութեամբ։

1905ին Անգլիոյ մէջ առեւտրական նաւատորմին թոնոյի հաշուով աճումը եղած է 418,000 թոնս աւելի բաղդատմամբ նախորդ տարիին, և որուն նման աճում տեսնուած չէր դեռ։ Հին տարիներուն բաղդատմամբ անօրինակ աճում մը ալ տեսնուած էր 1901ին (առեւտրական նաւատորմին համար), բայց 1905ի թիւերը 1901ի թիւերէն 98,429 աւելի են։ Բայց գալով մարտանաւերուն, 1905ի ամբողջութիւնը բաղդատմամբ 1901ին 80,160 թոնս պակաս է։

Պէտք է յիշատակել նաեւ թէ ծով իջուցուցած նաւերուն հարիւրին 99.9 (թոնոյի չափով) պողպատեայ չինուած է, և հարիւրին 97.87ը շոգեշարժ։

Արեւասահմանի համար ծով իջուցուած նաւերը.— 1905ին Անգլիոյ ամբողջ արտադրութեան հարիւրին 21½ը գնեցին օտար և գաղթային նաւատէրերը, 1904ին գնած էին հարիւրին 18½, 1903 և 1902ին հարիւրին 18, 1901 և 1900ին հարիւրին 23ը, 1899ին հարիւրին 19, 1898ին հարիւրին 22ը, և 1897ին հարիւրին 25ը։ Գերմանիա 1905ին ամէնէն աւելի ապարանք ըրած է Անգլիացի նաւաշէններուն, այսինքն, 15 նաւ 85,020 թոնս տարողութեամբ (ամբողջ արտադրութեան գրեթէ հարիւրին 5¼ը)։ Յետոյ կուգայ Նորվեկիա, 50,655 թոնոյով։ Երկրորդ կուգան բրիտանական գաղթավայրերը 38,082 թոնոյով, ապա Աւստրիա-Մաճառաստան (33,623 թոնս), Շուէտ (33,097 թոնս), և Հոլանտա (32,761 թոնս)։

Նաւերուն մեծութիւնը.— Վերջին տարիներուս Անգլիական Լոյդին տարեկան նաւալինական վիճակագրութիւնը ցոյց տուած են ձգտում մը մշտաւելի խոյր շոգենաւերու չինութեան համար։ 1892էն մինչեւ 1895 քառամեայ շրջանին մէջ, 6,000 և աւելի թոնս տարողութեամբ մէջին հաշուով ամէն շոգենաւեր ծով իջուցուցան տարին Անգլիոյ մէջ։ Հետեւեալ չորս տարիներուն, 1896-1899, մէջին քառակութիւնը բարձրացաւ 25ի, և 1900-1903 քառամեայ շրջանին մէջ ալ 39ի։ 10,000 և աւելի թոնս տարողութեամբ շոգենաւերէն երկրը միայն ծով իջուցուած էին 1892-5 չորս տարիներուն, 17 ծով իջուցուցեցան 1896-9 շրջանին մէջ. և 32 ծով իջուցուցեցան 1900-3 շրջանին մէջ։ Սակայն 1904ին ծով իջուցուած 6,000 և աւելի թոնս տարողութեամբ նաւերուն թիւը 15 էր միայն, որոնցմէ երեքը 10,000 թոնոյէն աւելի, բայց 1905ին դարձեալ 25ի բարձրացաւ, որոնցմէ չորսը 12,000 թոնս և աւելի իսկ։ Ներկայ միջոցիս չինուելու վրայ են 37 նաւ 6,000 և աւելի թոնս տարողութեամբ, որոնցմէ ութը 12,000 թոնոյէն աւելի (անշուշտ իւրաքանչիւրը կը հասկցուի)։ 1905ին ծով իջուցուած ամէնէն խոյր շոգենաւերն են հետեւեալները.—

	Թոնս
Ամերիքա	22,724
Քարմանիա	19,524
Նիու Ամսթերտամ	17,100
Էնբրէս օվ Գրիթէն	14,500

Մարտանաւերը.— Անցեալ տարի Անգլիոյ մէջ ծով իջուցուած մարտանաւերէն երկրը միայն, որ 46,250 թոնս տարողութիւն ունէին (129,801 թոնս տարողութեամբ 28 ամբողջէն), արքայական նաւարաններուն մէջ չինուեցան։ Մնացեալէն 20ը, 50,255 թոնս տարողութեամբ, մասնաւոր անգլիական նաւարաններու մէջ չինուեցան. իսկ մնացեալէն երկու կարեւոր նաւերը, 32,283 թոնս տարողութեամբ չինուեցան Անգլիոյ հայրենի ճաքնի մէջ։

Նաւաշինութիւնը Անգլիայէն դուրս.—Գլխաւոր կ'ուզան Միացեալ Նահանգները, որոնք 1905ին չինեցին (թէ՛ առեւտրական և թէ պատերազմական) 207 նաւ, 401,027 թոնս տարողութեամբ։ Գերմանիա երկրորդ կուգայ 164 նաւերով 295,010 թոնս տարողութեամբ, իսկ Ֆրանսա երրորդ է 61 նաւերով 105,365 թոնս տարողութեամբ։

ԲԱՄԲԱԿԸ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵՒՆՑ ՄԷՋ. — Անգլիական Պատերազմի համար նոր ակտուած ընտրական շարժումներէն ո՛չ մին ա՛յնքան կարեւորութիւն ունի որքան բրիտանական բամբակաշինութիւնը։ Տարուն մեծ բան մը չէ այս առթիւ կազմուած Ընկերութեան առաջ բերած արդիւնքը, բայց իր ջանքերը 1905ին գնել մղում տուին արտադրելու 14,000 հակ, որոնցմէ 8000ը անգլիական նաւանանգիստները ցամաք հանուեցան, կէսը Բրիտանական Արեւմտեան Հընդկաստանէն և կէսն ալ Բրիտանական Արեւմտեան Ափրիկէէն։ Աշխարհի տարեկան ապառման համար պէտք եղած 15 միլիոն հակին քով, այս յաւելումը աննշան բան մը է, բայց փորձի այս անդրանիկ արդիւնքը իր մեծութեամբը չափելու չէ միայն։ Ընկերութիւնը, որ արքայական հրովարտակով հաստատուած է, հազիւ դեռ մէկ տարուան գոյութիւն ունի, և այժմէ իսկ կրցած է բամբակաշինութեան փորձը ընել բոլոր անդրծովեան գաղթավայրերուն մէջ, և վարչութիւնները, անկազօծները, ընթիները գրգռելով որ օգուտ քաղեն պատեհութենէն։ Փորձը գոհացուցիչ կերպով հաստատած է թէ կարելի է բամբակ աճեցնել քանի մը երկիրներու մէջ, և Ընկերութիւնը շուտով հասկցաւ նաեւ որ ինչ ինչ երկիրներէ ալ անկարելի է բամբակ յուսալ։ Աւելորդ է երկար բարակ հաստիցնել բամբակաշինութիւնը ի՛նչ մեծ ազդակ մըն է բրիտանական վաճառականութեան համար։ Ոչ թէ տարածող վաճառականներուն առջեւ նոր ասպարէզ մը կը բացուի խիստ շահաւէտ պայմաններով, այլ ներքին ճարտարարուեստն ալ նոր գործ, նոր մղում կը ստանայ հայթայթելու համար բամբակաշինութեան անհրաժեշտ գործիքները, մասուրները, պարկերը, և ուրիշ զանազան միջոցները։ Հարկ պիտի ըլլայ խնայողներ, երկաթուղիներ չինել են։

Այս հաշիւներէն դուրս, Լանքաշիր այլեւս պիտի չկապուի ամերիկեան մասուրաւորներուն հետ, որոնք կեղակարծ են միշտ, և հրապարակը ամէն տարի մահագութեան կը մատնեն։ Ասիկա ոչ միայն անգլիական ազգային խնդիր մըն է, այլ ամբողջ համաշխարհիկ կարեւորութիւնը ոչ ոք կրնայ ուրանալ։ Ամէն տարի տարին անգամ մը աշխարհի յաւելուածական խնդրանքը չորս միլիոն հակ բամբակ կ'ուզէնայ։ Սպառողներուն պէտքերուն մէջ բնական աճումն է այս, և ամէն տարի 400,000 յաւելուածական հակի խնդրանքը կըրնայ հեշտեալ դժուարանալ։ Ենթադրելով որ Ամերիկայի արտադրող կարողութիւնը կրնայ ուելիալ, եթէ վարուելիքներով մշակներու բաւականաչափ թիւ մը տարերը թափի, բայց միշտ անխոհեմութիւն է մէկ կողմի վտահիլը մեր հաւերիներուն ապահովութեան համար։ Ամերիկայի հարաւային նահանգներուն հողը և կլիման շատ յարմար են բամբակամշակութեան համար, բայց անագին մեծութեամբ վայրեր ենթակայ են եղեամի, տեղական հիւանդութեանց, և գործատարական նեղութիւններու։ Ասիոյ զատ, Ամերիկայի չհագեցներուն նախապարակալ եւ յաւակնոտ խուժանին խելքը գլուխը բերելու համար, մինչ իմաստութիւն է մատուցումի ապարէզը ընդարձակել։ Ամբողջ աշխարհի մէջ բամբակի մանածաններուն չորս հինգերորդը Ամերիկայէն դուրս է, բայց ամբողջ մանուած բամբակին երեք չորրորդը հիմա Ամերիկայէն կ'ապառուի։ Ամբողջին մէկ երրորդը Ամերիկայէն դուրս չեկներ ներքին ապառման համար, և առաւելն Եւրոպացիք բանաւոր համարելու են զլրենք որ կարող են գնել բամբակ ձեռք բերել այս պարագաներուն մէջ փոխադրութեան նա՛յնքան ծախքով որքան ծախք կ'ըլլայ բամբակը Ամերիկայի Հարաւային նահանգներէն Հիւսիսային Նահանգները փոխադրելու համար։

Գաղթային բամբակին յատկութիւնը.—Թէեւ ամէն բամբակ բամբակ է, բայց չատ կը տարբերի անոր զանազան տեսակներուն յատկութիւնը և գործի յարմարութիւնը մանարանաւերուն համար։ Վերջին տարիներս բոլոր փորձերը կ'ապացուցանեն թէ անգլիական ճարտարարուեստը կ'աշխատի հեշտեալ աւելի ազնիւ կամ նուրբ բամբակեղէն վաճառքներ արտադրելու, և ասոր համար խամ բամբակի ազնիւ տեսակները կը փնտռուին։ Եգիպտական բամբակի վրայ, ինչպէս նաեւ Սիւ-Այլենտ գեղեցիկ տեսակին վրայ գործ տեսնող մանարաններուն թիւը երթալով կ'աւելնայ, և իրենց ա՛լ աւելի յառաջդիման արդելք կ'ըլլայ միայն խամ նիւթին գինը։ Երբ ասորի բամբակին գինը աւելնայ, ընտանաբար նուրբ բամբակը նո՛ր համեմատութեամբ կը հասնի ա՛նպիսի կէտի մը որ նուրբ վաճառքները անմատչելի կ'ընէ նիւթ քանկներուն։ Վերջերս աշխարհի հրապարակին վրայ ձգտում մը կայ այս նուրբ տեսակները գնելու։ Ուստի մեծ յաջողութիւն մը կը նկատուի Արեւմտեան Հնդկաց մէջ նուրբ տեսակին արտադրութեան յարմարութիւնը, և լիպա գլուխ ամերիկեանէն քանի մը բէնս աւելի կ'արժէ։ Բրիտանական Արեւմտեան և Կեդրոնական Ափրիկէն եգիպտացիին գրեթէ հաւասար յատկութեամբ բամբակի նմոյշ կ'արադրէ։ Ափրիկէի, ինչպէս նաեւ Հնդկաստանի մէջ այսպէս բամբակին տեսակին համար մեծ ապագայ մը կայ, մինչ թէ պէտք է անգթօրէն փնտռել սերմերուն հին փոած մթերքը, և առաջի օրմ հայթայթելով տեղեալ նոր մթերք որ ամերիկեան հասարակ բամբակէն սորին չըլլայ։ Փորձը հաստատած է թէ կամ՝ Մալայեան նահանգները, և Նիկէրիայի քանի մը մասերը գատապարտուած են իբրեւ բամբակաշինութեան անպարմար վայրեր։ Այս միջոցիս ալ նշանակելց փորձեր կ'ըլլան բամբակ առաջ բերելու Բէրմանի չրջակայքը, Նաթալի էքսէֆա հովան Բրիտանական Կուէնոյ և Բուիսլէնտի մէջ։

Նուազ չահեկան չեն առաջարկութիւնները բամբակ բուսցնելու համար Պալէսթեան կղզիներուն, Սիկիլիոյ, Սարտենիոյ և Նաբոլիի մէջ։ Մալթայի մէջ փորձուած մշակութիւնը երթալով կը սակաւնայ, բայց մեծ յոյսեր դրուած են Կիպրոսի և Պաղեստինի Եւֆրայի գաւառակին վրայ։ Գերմանիա, Իտալիա, Պլ.ժիա, Բորթուգալ, Սպանիա և Ֆրանսա իւրաքանչիւրը իր բամբակաշինութեան ընկերութիւնը ունի, և Թօկոլէնտի, Էրիթրէի (Իտալեան Հապէշստան), Մոզամպիքի, Սուանի, Այժիի և Մատակասքարի մէջ —ուրիշ անուն չտալու համար—, բամբակի մասուցումին խարիսխը լայնցնելու մեծ գործը լրջօրէն ուշադրութեան առնուած է։ Ամերիկացիք ակսած են վերջապէս հասկնալ թէ իրենց հրապարակին ցեցերուն զեղծումները ինքնապաշտպանութեան միջոցներու գոյութիւն ունին Եւրոպայի մէջ։ Ամերիկայի մէջ նոր գործունէութեան դաշտեր կը բացուին, բայց Բուպա և Բորթօ Ռիքօ անպարմար կը թուին. առաջինին մէջ որդ մը կայ որ կը վնասէ տունկին, իսկ երկրորդին մէջ ալ այնտեղութիւնը շատ սուղի կը նստի։ Արժանթինի մէջ անգամ մը որ գործատրական դժուարութիւնը հնդուի բամբակաշինութիւնը աւելի յուսալից պիտի ըլլայ։ Անգլիական բրդեղէն ինչպէս նաեւ բամբակեղէն ճարտարարուեստին մնացեալ տեղ Բերաի վարտեակ բամբակները աւելի մեծ առատութեամբ տրամադրելի պիտի ըլլան՝ երբ փոխադրութեանց դիւրութիւնները կատարելագործուին։ Բօլմպիոյ և Պրազիլիոյ մէջ բամբակը ազատայ աւելի։ Նոյնը կրնանք ըսել Հաթիթի համար ալ։ Ճարտի մէջ ալ նորանատաս ընկերութիւնը իր թեւարկութեան տակ պիտի առնէ Զինատանի բամբակաբոյս հողերէն մէկ քանին, որոնք այսօր երեսի վրայ մնացած են ոգիաւորեմամբ կամ զանցածութեամբ։

Ռուսական ջանքեր.— Պատերազմին հետեւանօք այդ երկրին անտեսական կացութեան դժուարութիւններուն առթիւ, արտաքին աշխարհը առաջին անգամ ըլլալով լսեց թէ Ռուսիոյ մէջ բամբակի վրայ ճարտարարուեստ կայ, որուն գլխաւոր կեդրոնները Լեհաստանի մէջ են։ Թէեւ յայտնի չէ թէ Ռուսիոյ մէջ բամբակի ճման աշխատող պետական ընկերութիւն կա՛յ թէ ոչ, բայց այս մասին կառավարական ծրագիրները մէկտեղ ելած են։ Տասնրհինգ տարիէ ի վեր Ռուսիա գործի ակսած է բամբակ բուսցնելու թուքքաստանի մէջ, ա՛ինքան յաջողութեամբ որ իր մանարաններուն պիտոյքին մէկ երրորդը այդ երկրէն կը մատուցուի։ Անդրկովկասի քանի մը մասերը առատ բամբակ կը հայթայթեն, և Ռուսիա այս մշակութիւնէն մեծապէս կը շահագրգռուի Պարկաստանի մէջ։ Պարսիք բամբակին տեսակին չատերը թեթեւ են և կարճ, դաշտերուն տեղական բարձրութեանց պատճառաւ, բայց տեսակը հեղշեալ կը բարձրանայ։ Ռուսիոյ մաքսային նպաստաւորեալ դրութիւն մը ի գործ կը դնէ պարսկական բամբակին համար, որով պարսիկ հրապարակը բացարձակապէս ռուսական մենաշնորհ մը կը դառնայ։ Պարսկական բամբակ գնող ռուս վաճառականները եթէ նոյն արժէքով ռուսական վաճառք ծախեն Պարսկաստանի, ռուս կառավարութիւնէն եռակ՝ առնեն իրենց նախապէս վճարած մաքսը։ Արդէն Ռուսիա փոխառութիւններ կ'ընէ պարսիկ վաճառականներուն, վարկ կուտայ պանքներուն և շոգենաւային ընկերութեանց։

Բօսկիայի առաջին ցնցասը.— Բրիտանական Հարաւային Ափրիկեան Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ ապրիլին անգամ ըլլալով Բոսէդիայէն 56 հակ բամբակ եկած է, և Լիվրբուլի կարեւոր ասն մը Լիպրա գլուխ 7½ էն 7¾ բէնս արժէք դրած է անոր։ Այ աւելի մեծ քանակութեամբ բամբակ նոյն կեդրոնէն ճամբայ հանուած է Անգլիոյ համար։

Մ. Ֆաւիլիէի նախագահական ընտրութեան ծախք գնաց 1,200 անգլ. ոսկի։ Հանրապետութեան նախագահին ամսականն է 4000 անգլ. ոսկի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պատրիարքարանի դիւանաւորներու մէջ ծագում առած զարմանալի իրողութեան մը առիթ կը գտնուինք այս օրերս։

Խնդիրը Երուսաղէմ դրկուած Պատրիարքական պաշտօնագրի մը շուրջը կը դառնայ, պաշտօնագրի մը որ տեսակ մը անձնական նամակ կրնայ համարուիլ Գոլոյ Պատրիարքէն՝ Երուսաղէմի մէջ գտնուած երկու եպիսկոպոսներու ուղղուած, և որ Բիւզանդիոնի երկուշաբթի օրուան թիւին մէջ հրատարակուած է առանց Պատրիարքարանի գիտութեան, չեմ գիտեր ի՛նչ մոգական ազդեցութիւնով։

Եւ հիշդ այս պատճառաւ է որ անշուշտ, նոյն այդ պաշտօնագիրը տարագրող անձնաւորութիւնը, այլայլմէ եղած բոլորովին, յանձնարարած է, ինչպէս գրեցին օրաթերթերը, դիւանապետ Թէլեան Բարթող էֆ.ին որ խիստ քննութիւն մը կատարէ հասկնալու համար թէ այդ պաշտօնագրին պատճէնը ի՛նչ հրաշապատում զօրութիւնով կրցեր է մուտ գործել այդ օրաթերթին խմբագրատունը՝ և մի՛ միայն ա՛յդ օրաթերթին խմբագրատունը, քանի որ եթէ անոր հրատարակութիւնը պատճառած ըլլար Ս. Պատրիարքին կոգմէ, անշուշտ շրջաբերական կոնդակի մը պէս ղրկուած պիտի ըլլար բոլոր եմբագրատունները, բոլոր օրաթերթերուն։

Կարեւորը և նկատողութեան արժանի կէտը տակաւն մեզի համար, այդ պաշտօնագրին հրատարակութիւնը չէ, որովհետեւ տասվ Հայ եկեղեցին ո՛չ մեծ կորուստ մը կ'ունենայ և ո՛չ ալ մեծ չահ մը։ Նոյն այդ օրաթերթը իրեն բան գործ ըրած է արդէն, հաճելի երեւնալու համար, եկած մասնաւոր նամակներուն ալ պաշտօնական գոյն մը տալ և զանոնք հրատարակել իր թերթին մէջ, ընթերցողներուն հրամցնելու համար։

Կարեւորը այն է որ առ պատճէնը, որ իբր թէ զղանի մնալ ուզուեր է Պատրիարքարանի չրջանակներուն մէջ, ինչպէս կ'ըլլայ որ Բիւզանդիոնի աշխատանը կը հասնի, երբ մինչեւ յեսին բարապանը, տեղի ունեցած քննութեան հետեւանքով, տեղեկութիւն չունին ասկէ և ապշանար մնացած են հիմա, և երբ մանաւանդ կ'ըսուի թէ առանց պատրիարքական հրամանի սեպ պաշտօնական գրութեան օրինակ դուրս չի հանուիր Պատրիարքարանէն։

Այս պարագան է որ զարմանալիներուն զարմանալին կը թուի մեզի եւ խորհիլ կուտայ այն գերբնական յարաբերութեան և առնչութեան վրայ զոր կրնայ ունենալ նոյն այդ օրաթերթը հետ։

Երկուքին միջեւ հաղորդիչ մը կայ հեռեւաբար, և Ս. Պատրիարք Հօր փնտռած բանն ալ այդ հաղորդիչն է, որ վաղը միւս օր կրնայ, իրաց բնական հետեւանքով, հրատարակութիւնը անպատշաճ եղող գրութիւն մըն ալ առնել ասնիլ։

Եթէ Ս. Պատրիարք Հօր համար կարեւոր է այս գիւտը, ոչ նուազ կարեւոր է նաեւ ամբողջ հանրութեան համար, որովհետեւ Պատրիարքարանը հանրային հաստատութիւն մըն է, և ա՛յնքան կ'ուզէ որ այդ հաստատութեան մէջ ղեղծանող մարդիկ գտնուին, որոնք զանազան ապարատութիւններով և ձեռնածութիւններով կարող կ'ըլլան այսօր պաշտօնագիր, վաղը միւս օր դրամ գողնալու և իրենց չահուն ծառայեցնելու։

Խնդիրը գող մը բռնելուն վրայ է ուրեմն և այս տեսակէտով կ'արժէ որ կեղր. Վարչութիւնը չնորհակալութիւն յայտնէ իր որոգոն նախագահին։

Այս նախանձախնդրութիւնը ամէն յոյս կը ներշնչէ մեզ հիմակուց՝ թէ պաշտօնագրի մը հրատարակուելուն համար տեսքան փութկոտութիւն և եռանդ ցոյց տուող Պատրիարքարանը խիստ ազդու տնօրինութիւններ պիտի ընէ վաղը միւս օր Պատրիարքարանի համաւաւոր գեղծանող պաշտօնեային Մանճուսեանի կալուածներուն Գոլոյ բազմարդիւն ներկայացուցչին համար, զոր օրինակ, որուն իւրացուցած գումարները կ'երեւայ թէ այդ պաշտօնագրէն նեւսդ արժէք ունեցած ըլլալու են քարդ։

Պատրիարքարանի բոլոր դիւանատունները չատանցուրնէ արդէն պէտք էր քննութեան բռնել մը անցրնել, որովհետեւ այդ պաշտօնագրին վիճակուած բաղդը եղական պարագայ մը չէր, և անկից աւելի կարեւոր կամ անկարեւոր լուրեր կամ պաշտօնագրեր կ'երեւայնն յաճախ այդ օրաթերթին մէջ։

Ուրիշ յոդուածի թեղլով Պատրիարքարանի և լրագրութեան միջեւ գրատնուած յարաբերութեան մասին խօսիլ, մեր աչքերուն, և այն խրագիրները օրոնք քիչ չատ յարաբերութեան մէջ են Պատրիարքարանի չրջանակներուն հետ, այնքան չենք զարմանար սակայն այդ հրատարակութիւններուն ա՛ւրկէ ծնունդ առնելը հասկնալու համար, որովհետեւ գիտենք թէ նոյն այդ օրաթերթին Տնօրէնին անձամբ կը հաղորդուէին այն լուրերը զոր Պատրիարքարանի դիւանապետները չէին տար լրագրներուն։

Մէկէ աւելի անգամներ փորձով ապաքուցուած էր արդէն տակիկ և նոյն իսկ այս տողերը գրողը տրիթ ունեցած էր անձամբ համոզուելու ասոր։

Պատրիարք Սրբազան յանձնարարութենէն կը հետեւի նաեւ թէ ինքը չէ՛ այդ պաշտօնագիրը Բիւզանդիոնին յանձնողը, ապա թէ ոչ անշուշտ քննութիւն չպիտի բանար, ինչպէս ասկէ առաջ։

Գործին մէջը զեղծանող մը կայ ուրեմն, որ Պատրիարքարանի և Բիւզանդիոնի մէջեղերը կը սաւառնի և որուն սեւեռած են հիմա մեր եկեղեցական չրջանակներուն մէջ գտնուած ամէ՛ն խուզարկու և հետաքրքիր աչքերը։

Տեսնե՛նք թէ ո՛ւրիէր երեւան պիտի ելնէ։

ՎԱՀԱՆ ԹՕԵԻԿԵԱՆ

Ամենասիկ պատճէնը այն գրին, զոր Երուսաղէմի Միաբանութենէն մէկ արքեպիսկոպոս, մէկ եպիսկոպոս, 12 վարդապետ, 2 աբեղայ և 2 սարկաւագ ստորագրելով ղրկած էին կեդր. Վարչութեան.—

Ամենապատիւ
Տ. Տ. Մաղաքիա Ս. Ա. եպսկ. Օրմանեան
Բարեխնամ Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ

Բարեչնորհ Սրբազան Հայր

Հաստատելով մեր նախորդ գիրը նոյ. 10 թուականաւ ուղղած առ կեդր. Պատ. Վարչութիւն, ունենք թէ այլեւս վերջ պիտի գտնեն տագնապք, որք միշտ կը վրդովեն Միաբանութեան խաղաղութիւնը և կը վանգեն Ս. Աթոռոյ կենսական շահերը։

Այս ակնկալութեամբ կուգանք դարձեալ Ձեր Սրբազնութեան և Պատ. Վարչութեան խնդրելու ուշադրութիւնը հրաւիրել վանայս վիճակին վրայ, որ դժբաղդաբար բոլորովին անհիշդ գոյներով կը ներկայացուի Միաբանութեան վարչական գործերը ձեռք առնողներուն կողմէն։

Բաւական չէին սիրոյ վիճակին պատճառաւ ի գործ դրուած անհաւասարութիւնները, որոնց համար այնքան դրեցինք Ձեզ, բաւական չէին նոցա ձեռքը եղած անպէտ ծախքերը, և այս պատճառաւ նոր պարուց գոյացումը, զոր հեղշեալ կ'ուզենն ի վերնաս Ս. Աթոռոյ. բաւական չէին իրենց օխալ արարքը, զրպարտութիւնները և տարածուած գայթակղութիւնները, որով այնքան նիւթական և բարոյական վնասներ հասցուցին Ս. Աթոռոյն. բաւական չէին այն ամէնը և ահա կը տեսնենք որ նոքա կը շարունակեն տակաւին իրենց ընթացքը, որով դժբաղդութիւնը կ'ունենանք տեսնելու շատ վանքապատկան իրաւունքներու և Աթոռապատկան շահերու վնասը, մինչ անդին զրպարտութեամբ անգործութեան կը դատապարտուին Տ. Գէորգ եպսկ.ի և Տ. Ղեւոնդ վրդ.ի պէս փարձ, հմուտ և կարող բազմաչարչար միաբաններ, որք 30-35 տարիներէ ի վեր իրենց արդիւնաւոր պաշտօնավարութեամբ և պատուաբեր ծառայութեամբ փոխանակ վարձատրութեան արժանի համարուելու, կ'տրհամարուին, կը նախատուին և կը հալածուին, առանց նկատողութեան իսկ առնելու թէ այս ընթացքով և վարմունքով Ս. Աթոռն է որ կը տուժէ ամէն տեսակէտով. Տ. Ղեւոնդ վրդ. հաւատական պատրուակով և պատճառաբանութեամբ իբր թէ ինքն եղած ըլլայ միակ պատասխանատու ամէնուն և ամէն բանի համար, Գէլիս կոչուեցաւ. իր գործոց և հաւատոց ճշդութիւնը, ուղղամտութիւն և բազմարդիւն գործունէութիւնը արդէն յայտնի է։ Տ. Գէորգ եպսկ.ը, այս անգամ լրագիրներէն կը տեսնենք որ Ռումանիոյ հոգեւոր հովութեան կը կոչուի, առանց նկատողութեան առնելու մեր դիմումները, Ս. Աթոռոյ և Միաբանութեան վիճակը, որ անհրաժեշտ ու տարպղական պէտք ունի Նորին Սրբազնութեան ծառայութեանց, մանաւանդ ներկայ անկերպարան վիճակին մէջ։ միւս կողմանէ Եղիշէ վրդ.ին ալ պաշտօն կը յանձնուի, մինչդեռ նա եղած էր և է միաբանական վէճին և ծաւա. վարժարանի կազմաւորման պատճառ։

Բնաւ երբեք չեմք փափաքիր որ և է դժուարութեան կամ արդելք յարուցանել Պատ. Վարչութեան որոշման դէմ, երբ նա պէտք ունի Միաբանութեան անդամց որ եւ է մէկին ծառայութեան, սակայն ներկայ պարագայից մէջ թոյլ ներսի մեզ յայտնել թէ Ս. Աթոռոյ օգուտը որ չատ թանկագին է, կը պահանջէ Նորին Սրբազնութեան աչխատակցութիւնը՝ գնէ մինչեւ որ Միաբանական խնդիրք վերջ գտնեն և բաղձացեալ բարեկարգութիւնը հաստատուի վանուցս մէջ։

Զայս խնդրած եմք Ն. Սրբազնութենէն յանուն Միաբանակցութեան և յանուամբ թէ չմերժեր մեր խնդիրն. նոյնը կը խնդրեմք նաեւ Ձեր Բ. Սրբազնութենէն և Պատ. վարչութենէն, ոչաչելով միանգամայն որ առաջ վերջ տալ այլ եւս ընտրաղէմի անգին հաստատութեան ներկայ և ապագայ բարիքն ու չահերը։

Մնամք խորին ակնածանօք
Միաբանք Ս. Երուսաղէմի
(Ստորագրութիւններ)

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Թորխդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն Տ. Գրիգորիս և Տ. Գասպարիէլ Սրբազանները, և Սանասարեան ազգ. քահանան։ Քազ. Ժողովէն՝ Տիգրան Եուսուֆեան, Մինասեան Սեթեան, Տիգրան Տէր-Ներսէսեան և Մկրտիչ Աստաեան էֆէնտիները։

Ժողովը զրաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Կրօն. Ժողովին առաջարկութեան վրայ Խառն Ժողովը դարձեցաւ պաշտօնէ Ակնայ Առաջն. Տեղապահ Կարիւն վրդ.ը. Պատրիարքարանի հրամանագրդէմ անաստատ և իր պաշտօնական յարաբերութեանց մէջ յանդուգն ու անպատշաճ լեզու գործածած լինելուն համար և որոշեց հեռագրով կոչել զինքն ի Պոլիս։

2. Եգիպտոսի Առաջնորդին յայտագրէն Ժողովը տեղեկացաւ որ Վեհ. Գոլոյ փաշա Նուպար Գաւառ. Ժողովին խնդրանքը վրայ, յանձն առած է իր անձնական ծախքով վերաշինել ի Նորոյ Գահիրէի Ազգ. վարժարանը գնելով, նաեւ հարկ եղած գեղեցիկ։ Ժողովը իր չնորհակալութիւնը յայտնեց Ն. Վեհութեան։

3. Ամասիոյ Քազ. Ժողովը ի Նորոյ ընտրուած և արդիւնքը տեղեկագրուած ըլլալով, Ժողովը օրինաւոր դատեց

կատարած ընթացքին և հատատեց։

Ժողովը ասնցմէ զատ զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով։

ՆՈՐՎԵԿԻԱՅԻ ուղեւոր հնախօսդ Բրօֆ. Պէնէթիգօն Դեկտ. 15ին Ուրֆա հասած և այցելած է նաեւ տեղւոյն Առաջնորդարանը և պատուաւորուած է Առաջնորդէն։ Բրօֆէսօրը այցելած է նաեւ տեղւոյն եկեղեցին և Դեկտ. 30ին մեկնած է նոյն քաղաքէն, շարունակելու համար իր գիտական ուղեւորութիւնը։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ բոլոր քահանաներու դպրոցի ծառահանդէսին առթիւ Վեր. Շմաւոնեան և Գրիգոր էֆ. Շահպազ 20ական և Երեւանդ էֆ. Մարթիկեան 95 զրչ. նուիրած են։

ՀԱՅ ՀՈՌՄԷԱԿԱՆԱՑ Կ. ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Տ. ՊՕՂՈՍ ՍԱՊՊԱՂԵԱՆԻ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԻՈՍ Ժ. ՊԱՊԷՆ

Սապպաղեան Սրբազան Հռոմի ժամանելէ օր մը եւոք անպաշտօն կերպով ներկայացած էր Ս. Պապին, որ օրշած էր պաշտօնապէս և հանդիսաւոր արարողութիւններով ընդունիլ Ն. Սրբազնութիւնը Յունուար 5ի հինգշաբթի օրը։ Այդ օր, Սապպաղեան Սրբազան ընկերակցութեամբ Հռոմի Օսմ. հիւպատոս Կալիան էֆ.ի, Էմպէրիկի Հայ-Հռոմէականներու արքեպիսկոպոս Թաւրովիչ գերապայծառի, Յարութիւն արքեպս. Բալեանի, Լեւոնեան ուսումնարանի տնօրէն Գրիգոր Տ. Պետրոս գերապայծառի, Պատրիարքարանի Աւագ քարտուղար Թէոդիպշեան Գէորգ գերապայծառի, Իտալիոյ արքայական պալատու երաժշտապետ Պ. Բասքուչչիի և Պատրիարքարանի օսմաներէնի քարտուղար Սերոբէ Ֆէրտեան էֆ.ի, կէս օրէն կէս ժամ առաջ մտաւ Վատիկանի Պալատէն ներս, ուր կը ընակի Պապը։ Սապպաղեան Սրբազանի հետեւորդները պաշտօնական հանդերձեալ կը կրէին, իրենց վրայ ունենալով այլ և այլ պատուանշաններ։ Մանաւոր օրահին մէջ հաւաքուած էին կաթոլիկ Պուլկարներու արքեպիսկոպոսը Մոնս. Մլատինոֆ, ընկերակից մանուկներու ապատանարանին տնօրէն Պ. Արիսթիտի Լէոնօրի, Մարանիներու գործակատարը Մոնս. Շէպոս, Բէռ Բաղէն և Բարատահի, Ասորիներու գործակատարը, ինչպէս նաեւ Բաղդէացիներու և Մելքիդ Պատրիարքներու գործակատարները, Վենետիկի Մխիթարեանց Աթոռակալը Հայր Մինաս վրդ. Նուրիխան, Հ. Բերբէր վրդ. Զրաքեան, Հ. Յովհ. վրդ. Աւագերեան և Արեւելեան Պետրոս ու Ալէքսանդեան Մկրտիչ գերապայծառները, Բրուքսելեանի դպրոցին ուսուցիչ Յովհ. վրդ. Նալբեան, Լեւոնեան վարժարանի դեր տնօրէն Յովսէփ վրդ. Մօմճեան իր աշակերտներով, Աղեքսանդրիոյ Հայ հռոմէականներու եկեղեցւոյն հոգաբարձու Գրիգոր վրդ. Վայնաղարեան և դեռ ուրիշ շատ մը հրաւիրեալներ։ Սապպաղեան Սրբազան ընդունուեցաւ պապական Մաժոռ տօմ Մոնս. Պիզէթի կողմէ, որ չքախուսրը առաջնորդուց մեծ ընդունելութեանց յետոյ Սալա տէլ Թրոնօֆ սրահը։ Ճամբուն ամբողջ ուղեւորութեանը վրայ, պապական անձնական զրքեր բարեւի կեցած էին Կ. Պարիրքին և իր հետեւորդներուն։ Երբ Սապպաղեան Սրբազան և միւս հանդիսականները կարգաւ շարուեցան սրահին մէջ, Պիոս Ժ. հանդիսաւորապէս ներս մտաւ սրահէն ու գնաց իր աթոռին վրայ բազմեցաւ։ Տ. Սապպաղեան Սրբազան հետեւեալ ուղերձը կարդաց հայերէն լեզուով.

«Մեծերջանիկ Հայր,

«Առաքեալն հեթանոսաց՝ «Զի մի ընդունայն ինչ ընթացեալ իցէ կամ ընթանայցէ»՝ որպէս գրէրն առ Գաղատացիս, «Ելեալ եր յՍուրուսաղեմ տեսանել զՊետրոս»։ Գոհանամ և օրհնեմ զԱստուած որ զնոյն չնորհս պարգեւէ ինձ այսօր, զի զառաջինն անցամ եկեալ եմ ի Հռոմ առ ի այց առնել Պետրոսի որ կեայ ցանգ ի յաջորդ իւր, եւ ապրիլ ի Վեհաչուք Անձին Սրբութեան Ձերոյ։ Նախ քան զամենայն պարտանձին համարիմ բանիւ բերանոյ մատուցանել ակնածանօք առաջի Առաքելական Գահու Սրբութեանդ զզգացումունս կարի ինն չնորհակալու մասց իմոց վասն ամենայնի զոր Սրբութիւն Ձեր հաճեցաւ առնել խնամարկան անձինս, որպէս նաև նշանաւոր բարեացն լիաձեռն պարգեւելոց Եկեղեցւոյս Հայոց ի փառաւորեալ Նախորդացն ընդ ամենայն ժամանակս։ Միանգամայն վստահացուցանեմ զՍրբութիւն Ձեր, զի մեք ամենեքին անմոռաց պահեսցուք զյիշատակ իրաց այսոցիկ, և զոր ինչ և փոփոխութիւնք դիպաց բերիցեն, մեք՝ որպէս յառաջն, նոյնպէս և յապա ժամանակս, հաւատարմութեամբ փոխարինեսցուք զՀայրապետական խնամս այսր Առաքելական Աթոռոյ, հաստատութեամբ յարելով ամենայն վարդապետութեանց նորին, և հնազանդք հրահանգացն իւրոց։ Նա մանաւանդ զի այսու արժանի լինիմք նաև առանձինն չնորհաց և անգին երախտեացն Օգոստափառ Կայսերն մերոյ, քանզի՝ որպէս Հիմնադիրն Եկեղեցւոյ հրամայեաց՝ «Տալ զկայսերն Կայսեր», և որպէս պատուիրեաց թէ, «Զթագաւորս պատուիցէք»։ այսպէս յաջորդքն իւր հանապազ ուսուցին եւ յեղյեղեցին ի միտս մեր կարի ինն խղճմտութեամբ և երկիւղածութեամբ հաստատանել զոր ինչ պարտիմք առ կարգեալ Իշխանութիւնս։ Այլ քանզի նիւթական հանգամանք ժամանակացս այսցիկ դժուարին ի իսկ են, վասն որոյ խնամարհութեամբ ազաչեմ զՍրբութիւն Ձեր, զի հանելոյիք առանձինն իմն հագածութեամբ խնամել զՊատրիարքութիւնս իմ, օգնելով և սփոփելով զայն յամենայն ի պէտս իւր, ի հոգեւորս եւ ի կրթականս, զի եւս քան զեւս զաւրութեամբ կարասցէ անել ի յանգ զպաշտօնն իւր մեզ յանձն եղեալ նմին յԱստուածային Տնչութենէ յԱրեւելս։ Եւ իրրեւ յառնաւաստեալ գրականն չնորհացն ցանկալեաց, խնամարհութեամբ և մտադիր հայցեմ զԱռաքելական Օրհնութիւն Սրբութեանդ ի վերայ իմ, ի վերայ գաւառակից Եպիսկոպոսաց և ի վերայ համօրէն կղերիս և Հայ ժողովրդեանս։»

Գէորգ վրդ. Թէրզիպաշեան այս ուղերձին իտալերէն թարգմանութիւնը կարդաց որ խիստ հաճելի տպաւորութիւն մը ըրաւ Պիոս Ժ. Պապին վրայ։ Պապը իտալերէն բանախօսութիւնով մը պատասխանեց։ Անաւարիկ թարգմանութիւնը.—

«Այն զգացումները զոր Դուք, Պատուական Եղբայր, ինծի յայտնեցիք յանուն Ձեր, յանուն Եպիսկոպոսաց, Կղերիդ և Հայ հաւատացելոց, յիրաւի մեծ մխիթարութիւն են ինձ համար, որովհետեւ զիս կը վստահեցնեն, որ ինչպէս յանցելումն բացայայտ ապացոյցներ տուիք ձեր այս Առաքելական Աթոռոյ անփոփոխելի յարումին, հիմա աւելի գերազանց առիւծանի մը բարձրացած ըլլալով, պիտի շարունակէք ցոյց տալ զայն մեծագոյն եռանդեամբ զան գործելով մանաւանդ ամենայն երկչնմտութեամբ և ողջամիտ վարդապետութեամբ, Քրիստոսի Եկեղեցին աւելի պայծառացնելու։ Քանզի իրաւամբ Արեւելքը, որ առանձնաչնորհեալն է Նախախնամութեան, որ սեռաւ առաջին և երկրորդ Ադամայ ծնունդը, որ քառասուն դարեր շարունակ չնորհքներ տեսաւ Երկնքէն, թէ ի կարգի ընութեան և թէ ի կարգի չնորհաց, Աստուծոյ ամենամեծ յայտնութեանց տեսարանն եղաւ նախկին օրինաց և գրեալ օրինաց տերած պահուն և ի սկզբան անդ օրինացն չնորհաց, որպէս քաղաքները, լեռները, ձորերը և գետերը նուիրագործուեցան ամենասուրբ յիշատակօք նահապետաց, դատաւորաց, մարգարէից, — Արեւելքը՝ որ փառք ունեցաւ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի սրբոյն ըլլալու, Անոր Դիրեգմանը պահելու, Արեւելքի քրիստոնեաներէն ամենք մոռցան իրենց քրիստոնէական հին փառքերը, մինչեւ իսկ չճանչնալ և ապախտ առնել Նախախնամութեան ետքախիքը որ իրենց լիաբուռն կառաւաձեռնէր Քրիստոսի Եկեղեցին։ Աչխատեցէք ուրեմն, Պատուական Եղբայր, յանձնարարել առանձինն եղանակաւորն Եպիսկոպոսաց, որոնց Ձեզի հետ ի միասին այս Առաքելական Աթոռէն պաշտօն յանձնուեցաւ Հայ ժողովուրդը հովանաւորելու հոգեւորապէս, և համօրէն Քահանայից՝ որք Ձեզի և անոնց կը հպատակին, աչխատելու եռանդեամբ, ոչ միայն վառ պահելու հաւատքն և բարոյից որքութիւնը այն ամենուն քով որ կը խոտովանին զանձինս Քրիստոսեայ կաթողիկէ, այլ նաեւ զուն գործելու ամենայն եղանակաւ և նոյն իսկ զոհողութեամբ, Քրիստոսի Եկեղեցին աւելի եւս պայծառացնելու։— Բարոյն ամենուն, որ ինչպէս անցեալ ժամանակներու մէջ բոլոր Հռոմայ Քահանայապետները միշտ սիրով և նախամեծարութեամբ վարուեցան Արեւելքի Եկեղեցեաց հետ, պաշտպանեցին և պահպանեցին անոնց հոգեւորական արտօնութիւնները, և մինչեւ իսկ ընդդիմացան նորադարձներու արտաքոյ կարգի եռանդեան, որոնք կը փափաքէին միայն Լատին արարողութեան, այսպէս հիմա ալ, հաւատացելոց Ընդհանրական Հայրը կը կարկառէ անոնց Իւր բաղուկները և կը պաղատի և կը թախանձէ որ իրաւունքներ Եկեղեցւոյն այսչափ բաղձալի միութիւնը։ Անաւարիկ այն դաշը, որուն մէջ, Պատուական Եղբայր, պէտք է Ձեզի հետ անխոնջ եռանդեամբ աչխատին Ձեր գաւառակից Եպիսկոպոսները և համօրէն Քահանայք, որպէս զի օր մը կարող ըլլան առանալ այն վարձքը, զոր Աստուած պատրաստած է Իւր Արդարոց Այգւոյն մէջ աչխատողաց համար։ Տայցէ Երկինք, որ տիրով բարբաքեալ, Ձեր յորդորանացը պատասխանեն ամէն Եղբարք, այնպէս որ կարող ըլլաք օր մը երթալ Սանտանուգլին հետ, «Զի բարի, զի վայելուչ, զի եղբարք բնակին ի միասին»։ Եւ ասոր առհաւատչեայ թող ըլլայ Առաքելական Օրհնութիւնն զոր զեղմամբ սրտի կը չնորհեմ Ձեզ, Պատուական Եղբայր, Ձեր գաւառակից Եպիսկոպոսաց և ամենասիրելի Հայ Կղերին և Ժողովրդեան։»

Բանախօսութիւնը լրանալուն պէս բոլոր ներկաները մէկիկ մէկիկ Աչը համբուրեցին Ս. Պապին և մեկնեցան սրահէն։

Տ. Սապպաղեան իր հետեւորդներով Վատիկանի պալատին մէջ այցելեց նաեւ Վատիկանի արաքին գործոց Նախարար Մէրի տէլ Վալի, որուն չնորհակալութիւն յայտնեց իրեն մատուցուած այս ընդունելութեան առթիւ։ Նոյն օրը Լեւոնեան վարժարանին անօրէն Դոյլունան վրդ. ի պատիւ Կ. Պատրիարքին ճոխ սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան բազմաթիւ հրաւիրեալներ։ Ճաշին վրայ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Կայսեր համար։ Ճաշէն եւոք բոլոր ներկիները լուսանկարուեցան դպրոցին պարտէզին մէջ։

Հետեւեալ օրը Տ. Սապպաղեան Վեհ. Սուլթանին կողմէ չնորհուած պատուանշանները յանձնեց կարթնալ Սաթոլլիի, Տէլլա Վոլբէի և ուրիշ անձանց, որոնք ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Կայսեր համար։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

31 Յունվար 1906

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 15
Օսմ. Միացեալ	(O. Nv. Unif.)	93 60
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	140 —
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	618 —
Ռէնթ	(Tab. Turcs)	396 —
Պալիա Գարա-Այարն		645 —
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ.		478 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	60 —
Սպանիական		92 65
Բուլղարիան 3%		67 87

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Խազինէի ճէլիէի մալիյէ տաւեռնը ումումիյէ մուհասէպէճի մուավինլիկինէ մուհասէպէ գալէմի մրտիրի սասաէթլու Ռիֆաթ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի թահրին պայրաւլամաշ ամբ։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՑՐԱՄԸ. — Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ առաջիկայ շաբաթ օր Արիֆէ է, իսկ կիրակի օր պիտի սկսի Գուրպան Պայրամի ամսը։

ԹՈՒՐԲԻՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Բարիզէն կը հեռագրեն թէ Հանրապետութեան նախագահ Մ. Ֆալիէր երեքշաբթի օր ընդունեց օսմ. գործակատարը, որ յանուն կայս. կառավարութեան ողջունեց նոր նախագահը։

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵՈՒԹԻՒՆԸ. — Վեհ. Սուլթանին բարձր հաճութիւնն է միշտ որ հաւատարիմ հպատակները ամէն բարօրութիւն և երջանկութիւն վայելեն։ Այսպէս, զեկուցեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան ազգաբարել նահանգները, որպէս զի ամէնէն բարձր պաշտօնատարէն սկսեալ, մինչեւ ամէնէն փոքրը, աչխատին Կայս. այս բաղձանքին համաձայն, և գամագամներն ու միւդիրները իրենց պարտականութիւնը կատարեն կատարեալ ուղղամտութեամբ և խղճմտութեամբ։

ՇՈՒԼՏԻ Վիլհէլմ ԻՇԽԱՆԸ, երէկ և առջի օր, հիւրամեծար կայս. Թիկնապահ Անմէտ փաշայի և դեսպան Ա. Թարգմանին հետ, Պոլսոյ կողմը անցնելով այցելեց Այա-Սոֆիայի մզկիթը, Կայս. Գանձարանը, Թանգարանը և Եէնի Գուլէի պարիսպները։ Օտար դեսպանները փոխադարձ այցելեցին իշխանին։ Իրաւէի մը համաձայն իշխանը բերող Ֆրէյա դպրոցնաւին ուսելիքները և այլն պետական ամբարանոցներէն պիտի առուին։ Վիլհէլմ իշխանը 21 տարու է, թոռը Օսքար թագաւորին և նաւային սպայ է։

ԴՐՈՇՄԻ ՆՈՐ ՕՐԻՆՔԸ. — Քնիչ յանձնաժողովը նկատի առաւ որ իմամները, մուլթիները և կրօնական պետերը պարտաւոր են իմաց տալ մարդահամարի, ռազմիկական և այլ դէպքերը, և այդ տեղեկագիրները դրոշմի ենթակայ են, ինչ որ արդարութեան անհամապատասխան է, վասն զի իրենց անձին չվերաբերող գործեր են առանց։ Հետեւաբար դրոշմաթուղթէ զերծ հրաչկեց իմամներու, մուխթարներու եւ կրօնական պետերու կողմէ տրուելիք այդ կարգի թղթերը։ Կանոնագրին յաւելուածական դրոշմաթուղթերու յաւելուածի մասին մէջ դրոշմաթուղթէ զերծ նկատուած են Դատական նախարարութեան և Քաղաքապետութեան կողմէ 5 դրուշի և անկէ վար գումարներու համար տրուելիք ընկալագիրները։ Ցանձնաժողովը նկատելով որ գումարի նուազութեան համար տրուած տրոշում մը է աս, որոշեց որ ասկէ եւոք պետական բոլոր պաշտօնարաններուն կողմէ մինչեւ 5 զրչ.ի համար տրուելիք ընկալագիրները զերծ ըլլան տուրքէ։ Որոշեց նաեւ որ երբ անհատ մը արձանագրութեան կամ տրոշման մը պահանջը խնդրէ պետական պաշտօնատուն մը, այդ պահանջները 5 դրուշ դրոշմաթուղթի ենթակայ ըլլան. իսկ եթէ կառավարական պաշտօնատուն մը կողմէ ըլլայ խնդրանքը դրոշմէ զերծ ըլլան։

ԹՈՒՐՔԻԵՊԱՐՍԻԿ առեւտրական դաշնագրին կնքման խառն յանձնաժողովը առջի օր ալ գումարուեցաւ։ Դաշնագիրը և յարակից մաքսային սակացոյցերը մաքսերի քաշուեցան և պատուիրակները իրենց անուններուն սկզբնատառերով տասրագրեցին զանոնք։ Ցանձնաժողովը վերջին նիստ մը պիտի գումարէ շաբաթ օր։

ՀԱՑԵՐԸ.— Բերայի թաղապետութեան պաշտօնեաները մէկ շաբաթուան մէջեցին 3000 օխայէ աւելի պակաս հացեր գրաւեցին։ Դրամական տուգանք ալ առնուեցաւ փռագաններէն, որոնց նաև խիստ ազդարարութիւնքը եղան։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ, սեղանաւոր Մ. Մանասս 7-8000 ոսկի բացով վճարումները դադրեցուց։

ԵՐԿԱԹԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. — Անգլիայէն և Գերմանիայէն Պոլսոյ վաճառականներու հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ երկաթի գիները 100ին 10 բարձրացում կրած են։

ՕՍՄ. ՄԱՄՈՒԼԸ

Իզմանէն.— Կառապանները երաշխաւորութեան տակ առնելու համար վերջերս մասնաւոր կանոնագիր մը պատրաստուեցաւ։ Բայց խնդիրը միայն երաշխաւորութիւնով չվերջանար։ Կառապանութիւնը չատ դիւրին գործ մը նկատուած է մեր մէջ, այնպէս որ անփորձ և անչափահաս աղաքներ առանց արհեստին նրբութիւններուն վրայ տեղեկութիւն ունենալու, կառք կը վարեն և պզտիկ արկածի մը միջոցին կը չուարին կը մնան։ Անանկներ կան որ նոյն իսկ ցորեկ ատեն գինով են, անխնայ կը խարազանեն ձիերը առանց գիտնալու թէ ո՞ւր կ'երթան։ Կառապան մը նախ պէտք է քննուի և լաւ մը հաստատի թէ մէկ քանի հոգիներու կեանքը կարելի է յանձնել անոր։ Կառապաններ կան որ է՛ն նշանաւոր փողոցի մը հասցէն երբ լսեն, զարմանքով երեսնիդ կը նային։ Շատ անգամ առանց գիտնալու ցոյց արուած հասցէն, գիտնալ կեղծելով համբայ կ'ելլեն և ճամբուն վրայ ժամերով ժամավաճառ կ'ըլլան։ Հետեւաբար նախ պէտք է հաստատել թէ կառապան մը արհեստին մէջ պիտի կրնայ յաջողիլ թէ ոչ։ Պէտք է քննել նաեւ անոր բարոյականը, և այդ մասին պէտք է վկայութիւն առնել։ Կառքերուն գալով, ասոնք աւելի կազմակերպութեան պէտք ունին։ Կառքեր կան աղտոտ կեղտոտ որ մարդուն նստիլը չի գար։ Ձիերն ալ բոլորովին անյարմար են և յաճախ անվարժ։ Առանց փորձելու կը լծեն զանոնք, և այդպէս տեղի կուտան ճամբուն վրայ չատ մը վատգներու։ Շատ կառքերու լծուած ձիերը բոլորովին խեղճ են, կռնակնին վերքոտ, ոտքերնին առանց պայտի եղունգներն ճեղքուած, փսիերը հին ու կարկատած, այնպէս որ զառիվերէ մը վեր ելլելը կարելի չէ։ Գիշերուան կառքերը աւելի խեղճ են։ Մատի վերայ կը հմրուին անոնք որ կանոնաւոր են և ապահիները չեն կորցած։ Գոց կառքի մը դուռը ներսէն բանալու համար ոչ է միջոց չկայ։ Իսկ եթէ վանգ մըն ալ պատահի, ա՛լ մի՛ հարցնէք։ խեղճ յանախորդը այդ պարագային սոխպուած է համակերպիլ վանգին։ Կառքը ա՛չ զանգակ ունի և ա՛չ ալ սուլիչ, որպէս զի հրահանգ առ կառապանն։ Եթէ ապակին զարնենք, կարելի բան չէ որ խարազանի չառաջինով զրաղած անհոգ կառապանը լսէ ու եաւաշ նայի։ Եթէ պատուհանը քիչ մը աւելի ուժգին զարնենք, կը կոտրի և մեր ձեռքը կրնայ վիրաւորուիլ։ Տարբերութիւն հիւանդութենէ վարակուած մէկը կառք կը նստի, բայց եաքը կառքը հանելեման երեք չաբաներ և ոչ ալ անոր օթոցները են։ Մաքրուելու արամադիր են։ Կառապաններուն տարազն ալ նկատի առնելիք կէտ մըն է։ Անկէց առաջ թաղապետութեան կողմէ մասնաւոր համազգեստներ յանկացուցան կառապաններուն, սակայն սոսկալի դժբաղդաբար սեռական չեղաւ։ Կառապանները միջնակարգ տարազ պէտք է կրեն, օձքին վրայ իրենց պատկանած թաղապետական չրջանակը և թիւը արձանագրուած։ Թաղապետութեան կողմէ, կառապաններու համար պատրաստուած հրահանգները և գիներուն սակագինը պէտք է կառքերուն մէջ զետեղուած ըլլան։ Այս գիներուն մասին կառապաններու տեղեկութիւնը կայ։ Ասոնք կը կարդեն թէ կառապան մը սակագինէն վար գինով յանախորդ չի կրնար առնել։ Օրինակի համար 10 դրչ. որոշուած տեղի մը համար, երբ կառապանը 8 դրչ.ի հաւանի, տեղեկեցնի չհաւանիր։ Սակայն սոսկալի չիտակ չէ։ Սակագինը անոր համար որոշուած է, որպէս զի ժողովուրդը չխաբուի, և ոչ թէ չչանի։ Վերջապէս, պէտք է ամէն կերպով կազմակերպել և բարելաւել կառապանութիւնը, ինչ որ քաղաքապետութեան պարտականութիւններէն մէկն է։

Սեդիան, Աստանայի պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Աստանայի մէջ մտնած և կամաւ պարտաւելու յատուկ նոր գործարան մըն ալ հաստատելու ձեռնարկուած է։ Աւելորդ է այս կարգի աշխատութեանց կարեւորութիւնը չեշտել Աստանայի բամբակներուն բարգաւաճման տեսակէտով։ Նոր գործարանը աւելի գործիքներ պիտի ունենայ այժմ Աստանայի և Թարսուսի մէջ գտնուած երկու գործարաններէն։ Նոր դրութեամբ պիտի ըլլայ և նախ բամբակը ներկելէն եաք պիտի պարատատ գունաւոր դերձանները։ Այժմու երկու գործարաններուն սպառումէն դուրս աւելցած 200,000 հակի չափ բամբակը այս նոր գործարանը պիտի սպառէ։ Այս առթիւ տեղն է չեշտել բամբակի մշակութեան կարեւորութիւնը։ Ասոր երբ ուժ տրուի, և միւս կողմէ ճարտարարուեստը զարգացուի, հարստութեան աղբիւր մըն է երկրին համար։

Ամալիա, Իզմիրեան յոյն թերթը կը գրէ թէ ասկէց քանի մը տարի առաջ Իզմիրի թաղապետութեան մէջ արձանագրուած էին 230 մասվաճառի խանութ, որ այժմ 300էն աւելի է և 1000է աւելի ընտանիք այդ գործէն կ'ապրին։ Իզմիրի մէջ, մէջին հաշուով օրը 110 եղ կը մորթուի, և հաց 85 օխա հաշուելով, օրական 9000—9500 օխա եզան միս կը սպառի։ Տարին Իզմիրի քաղաքին և Քարլը Եաքալի մէջ կը մորթուին չուրջ 45,000 եզ։ Վաճառականները դուրսէն կենդանի չեն բերեր, այլ Անատոլուէն կը գնեն։ Ամէնէն ընտիր եզները Այտընի կողմերէն կուգան, իսկ երկրորդականները Միլասէն, ուր մեծ հոգ կը տարուի դուրբաբուծութեան։

Իզմիր մէկ քաղաքը կ'ընէ ընթերցումէն աչքին կրած վնասներուն վրայ Ֆրանսայի գիտնական Մ. Ժավալի մէկ գիրքին։ Այս գիտունը կ'ըսէ թէ կարճատեսութեան պատճառը գիրքերուն և լրագիրներուն ապագրութեան և պատրաստութեան ձեւերն են յանախ։ Ընթերցումը դիւրին և աչքին նուազ վնասակար դարձնելու լաւագոյն միջոցն է գիրերը հատցընել և անոնց մէջէն բացերը չացնել։ Ասիկայ աղէկ եւրոպական առուրուն համար, սակայն անգործածելի է թուրքերէնին համար, որուն գիրերը իրարու կից են և բարակ։ Կարելի չէ արդեօք որ թուրք տառերը պատրաստուին իրարմէ անջատ ձեւով մը, առանց իրարու կցուելու պէտք ըլլալու։ Անդամ մը որ այս դժուարութիւնը հարթուի, դիւրին է գիրերուն հատութիւնն ալ աւելցնել, և ընթերցումը դիւրացնել։ Այս բարեկարգութիւնը կարելի կը նկատանք Քիւֆի առուրուն համար։ Ասանք սա առաւելութիւնն ունին որ տղերքն վեր կամ վար ինկած մասերը քիչ են, և աւելի թանձր։ Հետեւաբար, այն որ այս գիրերը պիտի վերածէ անջատ հանգամանքի մը, մեծ ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլայ թուրք տպագրութեան և ընթերցողներուն տեսողութեան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԼԺԵԶԻՐԱՅ 30 Յուն. — Հակառակ Սպանիոյ, Ֆրանսայի և Անգլիոյ ընդդիմութեան, գերման պատուիրակները պահանջեցին որ Տէրութիւնք որոշ չափով մը մասնակցին մաքսեան պանքային դրամագլուխի կազմութեան։ Երէկուան նիստին մէջ զանազան տէրութեանց պատուիրակներ քանիցս կրկնեցին թէ Եւրոպացիք չեն կրնար վճարել Մարոքի պատուիրակներուն ներկայացուցած ծրագրին մէջ նշանակուած տուրքերը։ Արդէն, Մարոքցիք ալ չպիտի վճարեն այդ տուրքերը, վասն զի Մարոքի պատուիրակներուն ծրագրին մէջ յիշատակուած այդ տուրքերը աւելի Եւրոպացիներու վրայ կ'ուզուին հատատել։ Գերմանիա այժ կուսայ Մարոքի։

ԲԱՐԻԶ.—Մարիաք կը հեռագրուի թէ Սպանիոյ թագաւորը Ալժեզիրաս երթալով պիտի այցելէ տէրութեանց պատուիրակներուն, և ճառ մը պիտի արտասանէ, որուն ընդարձը պատրաստ է արդէն։ Թագաւորը պիտի պնդէ խաղաղութիւնը պահպանելու համար ազգութեանց առած փափաքին վրայ։

ՔՈՒԲԷՆՀԱԳ.— Ամբողջ դանիական բանակը հաւատարմութեան երդում բրաւ նոր վեհապետին, Ֆրեատերիքի։ Քրիստիան Թ.ի յուղարկաւորութեան հանդէսին ներկայ պիտի գտնուին Վիլհէլմ կայսր, Օգքար թագաւոր, Հոքոն Լ., Լուսաւոր թագաւոր, Եորկիոս թագաւոր։ Զարը իր կողմէ պիտի զրկէ մեծ-դուքս մը։ Երբ դահլիճն իր հրաժարականը մատոյց Ֆրեատերիք թագաւորին, այս վերջինը խնդրեց նախարարներէն որ պաշտօնի վրայ մնան։ Թագաւորն հրամայեց որ Աբքանիքը 30 չաբաթ ասէգ պահէ։

ՈՒԱՇԻՆԳԴՐԷՆ.— Նախագահ Բուշվելթ ընդունելով ֆրանսական դեսպանը հաւատաց թէ Մերակոյսը պիտի ընդունի ֆրանսական կառավարութեան վենեցուելայի դէմ ձեռք առնելիք միջոցներուն ծրագիրը։

ՊԵՐԼԻՆ.—Քիլի մէջ ծով իջուցուած թուրպինաւոր նոր յածանաւ մը որ անմիջապէս պիտի ստանդինալի և բաց ծով պիտի ելնէ առաջիկայ Մարտին։

ՀՌՈՄ.— Երեսի. Ժողովին մէջ, վարչապետ Մ. Տորդիս պարզեց Դահլիճին ծրագիրը։ Բաւ թէ Իտալիա հաւատարիմ է զինակցութեանց եւ կը յարգէ իր բարեկամութիւնները, միշտ ուղղամիտ ընթացքի մը կը հետեւի, և իր ձիգերը կը ձգտին խաղաղութեան պահպանման։

ՎԻԵՆՆԱ.— Մաճառ Խորհրդարանը երէկ բացուեցաւ 6 չաբաթուան դադարէ մը եաք։ Ինչպէս կը յիշուի, Խորհրդարանին նիստերը դադրած էին այն վէճերուն հետեւանքով, որոնք բանակցութեանց դուռ բացին։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

18/31 Յունվար 1906

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈՒԼԻՏԷ

Երէկ երեկուն գոցուեցաւ	Օ. Ո.	101.21½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	101.22
» էն վար գինը	»	101.12

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկուն գոցուեցաւ	ֆր.	140.—
Երէկուան էն բարձր գինը	»	140.—
» էն վար գինը	»	139.12½

Շերեքթը Եայրէ	Օ. Ո.	36.—
Միտիլլի Պանքա		6.—
Սելանիկի »	ֆր.	188.—
Բամբէսիայ	Ա. Ո.	11.03
Բարասա Բրէվիլիժիէ	ֆր.	125.—
» Օթանէա	»	103.50
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.15
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	7.25
» պարտաթուղթ	ֆր.	485.—
Տէրքսի Ջուրի ընկ.	»	256.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո	18.40
Բարատ Կ. Գոլոյ	ֆր.	513.—
Փրէսի Ֆոնսիէ Էֆէրս.	1886	328.—
» »	1903	271.25
Թրանսվալ		59.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	ֆր.	264.—
Պանք Նաս. Երէս.	»	433.50
» » » Նոր	Օ. Ո.	3.99
Լուրիամ	ֆր.	64.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 զրչ.էն	Զրչ. ֆր.
Ֆրանսական ոսկի	87.24
Անգլիական ոսկի	110.—
Բոլ	91.—
Մէճիտիյէ արծաթ	108.03
Բուլգարական	8.70
Քրիմիոց	51.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	զրչ.		110.10
Բարիզի » »	ֆր.		22.78¾
Վիեննայի » »	քուրօն		21.83
Գերլինի » »	մարք		18.60

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

Ֆրանսական Ռանթ 3%		99.15
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց		93.02
» » » գոց		92.97
Բումէլիի երկաթուղի	ֆր.	142.75
Բէյրութի պարատաթուղթ	»	393.—
Օսմանեան մաքս	»	480.—
Օսմանեան Պանք	»	615.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1087.—
Բարիզի Պանքա	»	1438.—
Աւստրիական Ռանթ	4%	99.30
Իտալական »	5%	104.95
Ռուսական »	4% 1901	82.60
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4%	92.32
Շարբանական 4%		90.—
Պալիա Գարա Այարն	ֆր.	640.—

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

ԱՊԱՌԻԿ. — Կարմիր Ակիր, ապառիկի վաճառատան ազգը կարդալ շարունակ երեսը։

«ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ» ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ԹՈՒՄԹՕՆԸ — 8—4 —
ԳՐԵՑ ՔԱՐԳՄԱՆԵՑ
ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ ՍԻՄՕՆ ԶԷՕՄԼԷՐՃԵԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Բ.

ՈՒԻԼԵԷՄ Ճ. ՀԻԲԷՐՊՕՆ

—Նաեւ, ըսաւ Տիար Դօրնպրօք։ Ուիլեամ Հիբէրպօն կամք յայտնած է որ Շիքագոյի բալանդակ ժողովուրդը ներկայ ըլլայ իր յուղարկաւորութեան վեց անդամէ բաղկացեալ պատգամաւորութեան մը միջոցաւ։ Այս ներկայացուցիչները պիտի ընտրուին մասնաւոր պարագաներու մէջ։ Արդէն ինք քանի մը ամիս առաջ, քաւէտուփի մը մէջ հաւաքած էր Շիքագոյի 20էն 60 տարու երկսեռ քաղաքացիներուն անունները։ Երէկ, ինչպէս որ իր կամքը պարտաւորութիւն կը դնէր վրայ, քաղաքապետին և օգնականներուն առջեւ քուէարկութիւն կատարելի եւ առաջին անգամ ելնող վեց անուններուն յանձնարարեալ նամակով, հաղորդելի հանգուցեալին արամադրութիւնները եւ հրաւիրելի որ թափորին առջեւէն քալեն կարդով։ Աղաչելի իրենց որ յետ մահու պատիւները հանգուցեալին ընծայելու պարտաւորութենէն չխուսափին։

—Եւ անշուշտ պիտի չխուսափին, պոռաց Թոմաս Քարլայլ, վանդի պատճառ ունինք կարծելու որ կտակարարը իր հարստութենէն բաժին մը պիտի հանէ անոնց համար, եթէ նոյն իսկ իր միակ ժառանգորդները չնկատէ զանոնք։

—Կարելի է, բաւ Տիար Դօրնպրօք։ Եթէ առանկ ըլլայ իսկ, պիտի չզարմանամ։

—Բախտին որոշած այս մարդիկը ի՞նչ պայմաններ պիտի լրացնեն, ուզեց գիտնալ Ճորճ Հիկինպոթամ։

—Մէկ պայման, պատասխանեց նոտարը, Շիքագոյի մէջ ծնած և հոն բնակած ըլլալու են։

—Ի՞նչ, ուրիշ պայման չկա՞։

—Ո՛չ։

—Հապուցանք, պատասխանեց Թոմաս Քարլայլ։ Եւ հիմա, ե՞րբ պիտի բանանք կտակը, Տիար Դօրնպրօք։

—Մահուընէն տասնրեւինգ օր ետքը։

—Միայն տասնրեւհինգ օր ետքը։

—Այո՛, ինչպէս արամադրուած է կտակին յարակից Թուղթի մը մէջ, հետեւաբար Ապրիլ 15ին։

—Ինչո՞ւ այս պայմանժամը։

—Վանդի յաճախորդս իր վերջին կամքը հստակութեան ծանուցանելէ առաջ ուզած է որ կտակարարը ըստուգուի իր մեռած ըլլալը։

—Դիտնական մարդ էր մեր Հիբէրպօն բարեկամը։

Այս տեսակ ծանր պարագաներու մէջ մարդ ո՛րչափ գործնական ըլլայ կ'արժէ, ուշադրաց Թոմաս Քարլայլ, և եթէ մարմինը այրել չտայ...։

—Այդ պարագային ալ մարդս ողջ ողջ այրելու վտանգին կ'ենթարկուի։

—Անշուշտ, ուշադրաց նախագահը, բայց եթէ այդպէս ըլլայ, գէթ մեռած ըլլալուն կատարեալ համոզում կը գտայցուի։

Ամէն պարագայի մէջ, բնաւ խնդիր եղած չէր Ուիլեամ Հիբէրպօնի մարմինն այրելու և հանգուցեալը դագաղի մէջ կը գտնուէր մեռելական կառքին վարագոյրներուն ետեւ։

Աւելորդ է ըսել որ Ուիլեամ Հիբէրպօնի մահուան լուրը քաղաքին մէջ տարածուելով, զարմանալի ապաւորութիւն մը առաջ բերած էր։

Անատակի ինչ որ յայտնի եղաւ առաջին վայրկեանէն։

Մարտ 30ին, կէս օրէ ետք, Արտառոց Ակումբի մեծայարգ անդամակիցը իր երկու պատանեկիցներուն հետ նստած էր ագարակի սեղանին առջեւ։ Ճանկարծ արիւնը դէմքին վրայ խուժեց և անդամները կարծրացան։ Ուզեց առաջ ելնել, և արդարև ելաւ դողդողելով, ձեռքերը տարածեց, և տախտակամածին վրայ պիտի իյնար եթէ Ճօն Տիքընսընն և Հարրի Էնտրիուզ իրենց թեւերուն մէջ չառնէին ու բազմոցի վրայ չդնէին զայն։ Շատով բերժիկ կանչելու էր, որմնցմէ երկու հոգի եկան և յայտարարեցին որ Ուիլեամ Հիբէրպօն ուղեղային համախտանիշ մեռած էր և Աստուած գիտէ թէ Քըլիվլենտ ծառուղիի Տքդ. Պրընհէյմը եւ Ֆրանքլին Սքրիդի Տքդ. Պընկէյը ո՛րքան լաւ կը ճանչնային մարդու մը մեռած ըլլալը։

Ժամ մը ետքը, հանգուցեալը փոխադրուած էր իր տունը, ուր Տիար Դօրնպրօք, լուր առնելով, վազած եկած էր առանց վայրկեան մը կորսնցնելու։ Նոտարին առաջին հոգը եղաւ բանալ այն թղթածրարը որ հանգուցեալին կամքը կը պարունակէր իր յուղարկաւորութեան մասին։ Ամէնէն առաջ հրաւէր եղած էր իրեն վիճակաւորեալ վեց հոգի, որոնք պիտի մասնակցէին թափորին և որոնց անունները ուրիշ հարիւր հազարաւոր անուններու հետ կը գտնուէին հոկայ քուէաւուփի մը մէջ։

Երբ այս ալրանդակ պայմանը յայտնուեցաւ, տեսնելիք թէ rիբօոդրները կամ լրաբերները ի՞նչպէս ահագին խումբերով պաշարեցին Տիար Դօրնպրօքը։ Զիքագօ Դրիպիճնի, Զիքագօ Ինդեր Օշընի, Զիքագօ Իվնինկ Ճըրնէլի, Զիքագօ Կլոպի, Զիքագօ Հէրալտի, Զիքագօ Թայմզի, Զիքագօ Մէյլի, Զիքագօ Իվնինկ Բոսդի, Զիքագօ Տէյլի Նիւզի, Տէյլի Նիւզ Ռիքօրտի, Ֆրայէ Բրէսէի, Սգադս Զայթունկի բոլոր լրաբերները եկան լեցուցին Սալ Սգրիդի տունը։ Լուրերու այս հաւաքիչները, օրուան դէպքերու այս հայթայթիչները և ազմկալի քրոնիկներու այս խմբագիրները իրարու ձեռքէ խլել կ'ուզէին ա՛յ թէ Ուիլեամ Հիբէրպօնի մասնաւոր վերաբերեալ մանրամասնութիւնները, այլ վեց առանձնաշնորհեալ էակներու անունները, որոնք քաւէտուփին մէջէն պիտի ելնէին։

Տիար Դօրնպրօք գործին մէջէն եւ լաւ իրրեւ գերազանցապէս գործի մարդ, ինչպէս որ են իր հայրենակիցներէն շատերը։ Առաջարկեց այս անունները անուրդի դնել և հաղորդել այն լրագրին միայն, որ ամէնէն բարձր գինը վճարէր, պայմանաւ որ գանձուած գումարը քաղաքին 21 հիւանդանոցներէն երկուքին միջեւ բաժնուի։

(Շարունակելի)

ՍԹԱՄՊՕԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՃԱՆՃԼԻԱՐ ՓՈՂՈՑ
ԳՈՐԳԵՐ

ԿԱՀԱԻՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ.—ԼԻՆՕԼԷՕՄ, ՎԵՐՄԱԿ ԳԱՐԱՄԵԱՑ ՀԱՄԱՐ ԾՈՊԵՐ (սաչաք) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱՅԱՌՈ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱՍԱԺ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ՄԱՆՕԹ.— Մեր Բերայի հաստատութեան մէջ Ը. ե. Նոյեմբեր 1էն մինչեւ 15 Դեկտեմբեր ամէն կիրակի, կոր Ճացած ապրանքներ պիտի ծախուին որոնց վրայ նշանակուած են վերջին գինը մեղ ապրանք եղած գինէն աւելի ժամ։
36—36

ՍԲՐԱՃԱՆ, ՉԻՊԱՆԸ
ԵՒ
ԱՐԵՒՆ ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

բաւժելու համար կը յանձնարարենք այս հիւանդութենէ տառապողներուն ՊԷՐԹԷի ամենաքնար ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ։ ՊԷՐԹԷի ձկան իւղը ալիսարի ձկան իւղերուն ամէնէն գերազանցը և արիւնը մաքրելու միակ դեղն է, որ առանց հետք ձգելու և առանց նեղութիւն պատճառելու վերջնականապէս կը բուժէ այն ամէն հիւանդութիւնները որոնք արեան ապականութենէ առաջ կուգան, զոր օրինակ, սբուճան, fkor չիպանը, աղոց երեսի և գլխու վերքերը, աղոց ոսկրաթեքութիւնը ու ճաղածութիւնը, անարիւնութիւնը, ինչպէս նաև հինցած բոմատիզմը և պոռնիկը, իշուանքն ու ոկրծքի հիւանդութիւնները։ ՊԷՐԹԷի ձկան իւղը մանաւորապէս կը յանձնարարուի այն աղոց որոնք պէտք ունին արիւնը մաքրող և զօրացնող դեղի մը։

Բարիզի Բժշկական Ակադեմիին միւսիոն ՊԷՐԹԷի ձկան իւղը ընդունած ու վաստակաւոր գործածել յանձնարարած է հանրութեան։ Ամէն մեծ դեղարանները և մթերանոցներու մէջ կը ծախսի։ Ընդհանուր մթերանոցն է Maison L. Frere 19, rue Jacob Paris։ Խորհրդաւոր չդնելու համար արուակներուն վրայ պէտք է փնտռել Berthé անունը։

Կուրծքի հիւանդութեանց և յատուկ հարբուխ ունեցողներուն համար կը յանձնարարուի ՊԷՐԹԷի ՔՐԻՕԶՈՏՈՎ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ։ 18—11

OUATE THERMOGENE
ԹԷՐՄՕԺԷՆ ՎԱՊԿԱՆԵՐ
VANDENBROECK, Cie. Bruxelles.

Գաղէն ծագում առնող բոլոր խիթերու, լոդացաւերու, ցաւերու միաղդու դարմանն է։ Մկանանց և չիներու ընական ոյժը, կորովը ու գործունէութիւնը կը վերահաստատէ, արեան չրջանը կը դիւրացնէ և միզաթը (urates), որ յոդացաւի միակ պատճառն է կ'անեցնէ։ Թէրմօժէն Եւրոպայի կարեւորագոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձուած և յոյժ օգտակար ճանչցուած է։ Դիրքածութիւն, բաւականաչափ կոր մը վաթսոյ կարելու և վրան քաշուիլ, ոտի ջուր կամ գազներ որբակելով թեթեւ թրջելէ յետոյ քաշուիլ կողմը փակցնելու է։ Ոչ ըմբշ և ոչ վերք կը թողու ուրիշ դեղերու պէս։ Բոլոր դեղարաններու, գեղավաճառներու և Գօ Օբէրթիվի մօտ կը ծախսուի։ Մեծաքանակ, Պոլիս Ստամբուլի խան թիւ. 26, Մ. Է. Ջեբասէր։

Կեղծերէն զգուշանալու [illegible] վերի վարքային ուշադրութիւն [illegible]։ 5

ՏՔ. ՍԷՐՎԷԹ ՈՒՂՈՒՐԼՈՒ

Տար իւլտան Անիզէ ադրպպայի Ֆախրիէսինեան վէ եմրազը էֆրենտիյի վէ այնիյէ մբաբէխասսրսը։

Դապիպը մամիւլէյն հէր կիւն սահթ իւլտէն պէլէ գառար Բանկալթիսէ Իսմայիլ սօքաքընտա օն նումրօյու խանէսինտէ վէ եօլէնտէն սօնրա Թագսիմտէ Սըրա Սէրվիլիր ճատասինտէ Միհրան էֆ. Ուղուրլու էֆզանխանէսինտէ խասթիկեանը գասալ վէ քէմալը միւանֆագիյէթ վէ արգաթլա Թէտաւի խտր. ճուսա՝ կիւնլէրի մէղբիր էֆզանխանէսէ վէ բազար կիւնլերի սախի Գոսդատա Շէֆգատ էֆզանտանէսինտէ Ֆուգէրբի միրէդտի մէճանէն Թէտաւի իմմէքտէ տիր։

2—8

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, աղազուն, վատայժ, հիւանդկոխ աղաքը երբեք չէի սիրեր, միշտ կը փափաքէի գիրուկ, թմպուլ, զըւարթ, կայտառ աղաք մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ ապագային ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու արժանանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր աղայ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց արուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ անունդը տալ անոր և բժշկի մը յանձնարարութեամբ ակադ. ՅՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱՆԼԻԷՌՈՎ սնուցանել զայն։

Տղեկը մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՅՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱԼԻԷԼԻՆը և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժգնար և կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ տեղայ հասնելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ աղոց յատուկ ակռայ հանելու ցաւերն ու փորհարութիւնը պիտի ունենայ, սակայն աղեկը առանց ոնէ է հիւանդութեան ակռան հանեց, խաղալով, ցատկելով և շարունակեց ճարի ու զօրանալ։

ՅՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱԼԻԷԼԻՆով հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջառոյգ երիտասարդներ եղան. հետեւաբար ի սրտէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՅՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱԼԻԷԼԻՆով մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարիզ Գոնտարթ փողոց Թ. 17
ՄԱՐԿՈՒԻԹ ԺԱՆՆԻ

ՅՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱԼԻԷԼԻՆը կը ծախսի կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 6—26

ԿԱՐԴԱՑԻ՛Ք, ԱՑՑԵԼԻՑԻՔ, ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻՔ
Երիտասարդներու ճշմարիտ խորհրդատուն
ՏՈՔԹ. ԳԱՒԼՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՓՐՈԴԻՏԵԱՆ ԵՒ ՄԻԶԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Ամէն օր, բաց ի Կիրակի օրերէն, կը գտնուի Պէրպէրեան դեղարանը, Կէտիկ Փաշա Պոշի ժամը 3էն մինչեւ 6, եւ Պանկոնի-Գալաթա Մէհմատբեգեան - Պիանէի դեղարանը ժամը 7էն 11։
Ուրբաթ օրերը ձրի
երկու դեղարաններուն մէջ ալ
Տոքթ. Գաւլօ Յակոբեան, իր բազմամեայ փորձառութեամբ և եւրոպական ամէնէն նշանաւոր բժիշկներուն կիրարկած մէթոտներով, արագապէս և առանց ոնէ է հետք թողելու կը դարմանէ ամէն տեսակ սիփիլիսեան ախտերը, ինչպէս Ջերմամիզութիւն (պէլ սողգուղուղ), կուբ միլիդեռ, ցանգրը մու և սիֆիլիս (ֆրէնկի), սերմնանսութիւն, երազափոքութիւն, առնական անկարողութիւն, և մանաւանդ երիտասարդներու և ծերերու յատուկ դժուարամիզութիւն (ուրդրեսիսման քւռեգրալ եւ Իբէորդոշի տը բրսդաղ)։
Նորոյալ բերել ուսած նորահնար գործիքներով, վերոյիշեալ հիւանդութեանց յատուկ ամէն տեսակ վիրահատական գործողութիւն կը կատարէ արագ և առանց ցաւ պատճառելու։
Մանր ադիսակաս (միքրոսքոպիք) զննութիւնք ափոշիական ախտերու մասին և անոնցմէ զերծ մնալու միջոցներու կիրարկում։
Աւելորդ չէ ըսել թէ առաջին այցելութիւնը միշտ ձրի է։ 30—16

8 ԱՄԻՍ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ 8

Ա. ՊԱՌԻԿ
Ա.Գ.Ա.Ն.Ց
Ո ԵՒ Է
ԿԱՆԱՒԱՃԱՌԻ
ՊԱՏՐԱՍ
ԵՒ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՑ
ՀԱՆԴԵՐՁԵԼԷՆՔ
ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՑՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՑՈՒՈՒՆ
ՆՈՐԱՁԵՒ ԵՒ Ա.Ժ.Ա.Ն
ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ
299, Մահմուտ Փաշայ, 299
71, Թարագճիլար. 71
18—35 Ս Տ Ա Մ Պ Օ Լ

ՎԱՐԴ ԳՈՒԼԱԻԻՐ ՄԸ
Տանջալիաբերութեան համար վանտուպանական առաջնակարգ գործածուած հոյակերտ գոյներ, թարգելիներ և ֆիլիպեներ հարկերէն, ինչպէս նաեւ թարգելիներ մը։ Գինը գաղ մը։ Գինը գաղ մը։
Գինը գաղ մը։ 20—20

ՏՕՔԹ. Ա. ՅՕԼԱԳԵԱՆ
Հաստատուած է Բերա, Շիշլի փողոց թիւ 20 բնակարանը և կը դարմանէ մանաւանդ ամէն տեսակ մէնկերութիւններ, սատանայներ, ատամներ, ոսկրեր, ոսկրեր, ոսկրեր, ոսկրեր։ 20—20

ՕՍՄ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ՝ ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԵՐ

Այս ընկերութիւնը հրապարակ հանած է սիկառի թուղթեր, որոնց կողքերը կը կրեն Բուսէլլի պարտաթուղթի մը թիւը։ Նոյն երկաթուղիներուն վիճակահանութեան մէջ չահող թիւերը ունեցողները հետեւեալ պարգեւները պիտի առնան.

1	պարգեւ	10,000	զրշ.	որ	պիտի	տրուի	մեծ	պարգեւը	չահող	թիւին
1	»	1,000	»	»	»	»	2րդ	»	»	»
2	»	500	»	»	»	»	3րդ	»	»	2 թիւերու
6	»	200	»	»	»	»	4րդ	»	»	6 »
12	»	200	»	»	»	»	5րդ	»	»	12 »
28	»	200	»	»	»	»	6րդ	»	»	28 »
900	»	25	»	»	»	»	ամօրթի	»	»	900 »

Ուշադրութիւն !!! ամէն պարգեւաւոր սիկառի թուղթի վրայ նշանակուած է մէկ թիւ և քսաներորդ վիճակահանութեան համար արժէք ունենալը։
Վիեննայի կայս. և արքայական արհեստագիտական բարձրագոյն վարժարանին տարրալուծութիւնը երեւան հանած է թէ այս սիկառի թուղթերը ամէն հակառողջիկ նիւթերէ զերծ են։
Գնեցէք պարզեւաւոր սիկառի բուղթեր՝ հատը 10 փարա
Պարգեւները վիճակահանութենէն անմիջապէս ետք պիտի վճարուին Պոլսոյ և Սմիւռնիի մէջ՝ Սալանիկի Գանքային և Իզմիրի մէջ ընկերութեան ընդհանուր գործակալ Անատաթուրա Եղբարցմէ։ Նաեւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու մէջ ընկերութեան գործակալներէն։ Առաջին պարգեւը միայն Պոլսոյ, Սմիւռնիի և Իզմիրի մէջ պիտի վճարուի։
Պարգեւաւոր թուղթերուն Պոլսոյ միակ կեդրոնատեղին է Պոլիս Զիլէք Բազար Ալթը Բարմաքեան խան Տեարք ՄՕՏԻԱՆՕ, Ս. ԵՒ ԸՆԿ. 50—1

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Ս. ՇԹԱՅՆ
ՀԱՅԵՐԱՅԵՐՔՍ ԲԱՆԿԱՐ. ԽՏԵՔԱԲ
ԴԱԼԱԹԻԱ
Գօսխսիօն խան, Գարաքեօյի հրապարակ, թիւ 20
ԳՈԼԻՍ
Կամուրջին մօտ Պաղչէ գաբուի պոդոսան, թիւ 61
ՊՈԼՍՈՅ ՄԵՋ ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ Է
ՈՒՐ ԱՄԷՆ ԲԱՆ ԿԱՑ
ՈՏՔԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԳԼՈՒԽԸ ՀԱԳՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս. Պատրաստ զգեստներ տղոց, կանանց և աղայոց համար. — Ամէն տեսակ գլխարկներու մթերք մը.— Ամերիկեան «VALK OVER» կօշիկներ.— Անգլիական անջրանցիկ վերարկուներ (imperméable). — Ֆրանսական գուլպաներ. — Նորոյթի և ճամբորդութեան նիւթեր. — Շապիկներ, հերմակեղէններ, maroquinerie եւայլն։
Ց. Գ.— Ապրանքները ո՛ւրկէ՛ մի գան, մանաւանդ միւնոյնն է. հետեւաբար սոյն մեծ գործարանը ամէն երկրի լաւագոյն ապրանքները հայթայթած է, իր բազմաթիւ և պատուարժան յաճախորդներուն գոհացում տալու համար։ 50—23

THE REALM (ՐԷԼՄ)

Անգլիական ապահովագրական ընկերութիւնը, որուն Թուրքիոյ մասնաւոր Տնօրէնն է Տիար ՄԻՔԱԷԼ ՍԻՆԷՄԴԱԼԵԱՆ, կ'ապահովագրէ խիստ նպաստաւոր պայմաններով հրդեհի դէմ ամէն տեսակ քարէշէ և փայտէշէն տուն, խանութ, խան, կարասի, վաճառատուններու ապրանքներ, մթերանոցներ, և այլն և այլն։
Կը հրաւիրուին Պատ. հասարակութիւնը և բոլոր միջնորդները (courtiers) ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. Պոլիս, Սալթան Համամ բաւած Գաթըրճըօղլու թիւ 85, 86 և 87 ուր իրապէս պիտի հմտանին թէ «Րէլմ» անգլիական ընկերութիւնը իր դասակարգին մէջ ամէնէն նպաստաւորն է թէ՛ պայմաններով և թէ գիներով։ 4

ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ
ԶՈՒՏ ԲՈՒՐԴԷ ԶՍԵՌՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ
Կայաբա խավեար խան թիւ 83
երկրորդ յարկ

Ցրմնասային և Անգլիայէն բերած եմ էրիկ մարդոց հագուստներու ընտիր կերպասներ ձմեռուան համար զատ բուրդ, բալթօներներ, քօսթիումներներ, մօքինկներ, և բանթալոններ և եէլէկներ ընտիր տեսակէ, որոնց ամէնքն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած են թէ՛ գոյնով և թէ գործուածքով։
Արդոյ հասարակութեան կը յանձնարարեմ անգամ մը դիմել վերոյիշեալ վաճառատունը, ուր ճաշակի աղնուութիւնը և գիներն չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին։
23—50 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԻԱՆ

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ ԵՒ ԵՐԿՍԵՌ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ
ԳԻՇԵՐՕՓԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿՆԱՑ
Գատրգիւղ, Մեսճիտլարար ճասսքսի

Մանդեան տիրակալութիւնը կը լրանայ Բ. 9 Յունուար։ Աշակերտաց վերամուտը տեղի կ'ունենայ Գ. 10 Յունուար, և նոյն օր դասախօսութիւնք կը վերսկսին։ Նոր աշակերտաց արձանագրութեան համար դիմել ի վարժարան ամէն օր առ. Տեսուչն կամ առ Տեսչուհին։
Հիմնադիր-Տեսուչ
6—8 Ց. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ
ՕՐՕՐՈՑԷՆ ՊԱՐՏԻ ՍԿՍԻԼ
ԾՆՈՂԱԿԻՆԵՐՈՒՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔԸ
Հեղինակ՝ Իսխանունի Ուռուսով
Թարգմանիչ՝ Վարդան Գ. Թովմասեան

Մասնակներու կրթութեան նուիրուած սոյն գիրքը անհրաժեշտ է որ գտնուի ամէն տեղ ուր որմանակ կայ կամ մանուկ պիտի ծնի։ Մնողաց անանխալ ուղեցոյց ու իմաստուն խորհրդակցանը իրենց սիրասուն զաւակներուն հինգնական դաստիարակութեան համար, ինչպէս նաեւ ընտիր կողանդի նուէրցուն ճշմարիտ բարեկամներու համար։ Ապապրատքները պէտք է ուղղել թարգմանչին՝ Իզգամ լրագրոյ ապարանը։ Գաւառներէ փոխարի ծախք չի պահանջուիր։ Մէկէ աւելի գնողներու 25% զեղչ։ Փոխարէն փոխարի փուլ ալ կ'ընդունուի։ Գին 5 դահեկան։ Հայ ցրօրիչներու քով կը գտնուի միշտ սոյն գրքէն։ 6—10

ՎՐԱՄՇԱՊՈՒՀ ԹԱՇՃԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Վկայեալ Կայս. Բժշկ. վարժարանեն եւ պատուական ատամնաբոյժ
Ազգ. Հիւանդանոցի

Այս անգամ իր բնակարանը Լանկայ Թուլումպայ Մէյտանը թիւ 64 իր սոր տունը փոխադրած ըլլալով, կը խնդրէ ազնիւ յաճախորդներէն որ հաճին պէտք եղած ժամանակ դիմել վերոգրեալ հասցէին։
Մեծ խնամքով կը դարմանէ փտած ատէն տեսակ տեսակներ և լրնար տեսակ տեսակ հիւանդութիւններ, նոյնպէս վարդերու ներքոյէ բերել ուսած գործիքներու միջոցաւ խիստ հարարորէն կը պատրաստէ և կը դեղէ ընտիրներ։
Ինչպէս միշեւ ցարդ, այժմ ալ կը շարունակէ իր այցելութիւնները շաբաթը երկու օր կէս օրէ վերջ Մաքրիգիւղ Սթամպոլ Ճատէսի, Սաեփան էֆ. Թերզեանի դեղարանը և Սամաթիայ Պոլոս էֆէնտի Անուշեանի դեղարանը։
Կը գտնուի նաև ամէն Բ. եւ Ե. օրերը կէս օրէ վերջ մինչեւ 11 Պահճէ Դարբ, Իպի Բարուլու դեղարանը։
50—31

ՍԻՐԵԼԻ ՍՈՒՐԸ ԶՕՐԸ
Լ. ՍԿՍԻՆ,
ապէս ուսանց վարանելու գործածեցէք
ԲԷՔՊՕԼ ՀԱՆը
(PÉTROLE HAHN),
Լիսնէն Ֆ. Վիպէրի կողմէ պատրաստուած (E. VIBERT Lyon) և ամէնէն նշանաւոր իսկներու կողմէ գնահատուած ու յանձնել տրուած միակ փորձուած, վերածնիչ կազդուրիչը։
Կը ծախսի ամէն մեծ դեղարաններու մէջ ինչպէս նաև Գօ Օբէրթիվի վաճառատունը, և Պոլիս, Սալթան Համամ Մէջիտի գրդուց և ընկ. դեղօրէից մթերանոցը։
Ներդայացուցիչ է. Տէրտէս 26, Անանիտամ Խան, Մէյտանեբը փողոց։

ՅԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՊՈՂՈՍԱՆԵԱՆ Ֆ. ԴԱՇԱԼԵԱՆ